

ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ

ΤΕΥΧΟΣ 20

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΑΣ ΖΩΝΗΣ ΠΑΤΗΣΙΩΝ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010

“Όσο πληρέστερα έντείνεται τὸ πνεῦμα μας γιὰ νὰ ἀκολουθήσουμε τὸν Ἰησοῦ τὸν Ναζωραῖο, τόσο πιὸ ἐκπληκτικὴ γίνεται ἡ ἀντίθεση μεταξύ τοῦ οὐρανίου κόσμου καὶ τῆς ὁρατῆς πραγματικότητος τῆς οἰκουμένης μας.

Γέρων Σωφρόνιος τοῦ Ἑσσεξ

Ἡ σιωπὴ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ σιωπὴ τοῦ ἀνθρώπου

(+) Μητροπολίτου Ἀντωνίου τοῦ Σουρόζ

Ἡ συνάντηση τοῦ Θεοῦ μαζί μας μέσα σὲ ἐπίμονη προσευχή, πάντα ὁδηγεῖ στὴ σιωπή. Πρέπει νὰ μάθουμε νὰ ξεχωρίζουμε δύο εἰδῶν σιωπές. Τὴ σιωπὴ τοῦ Θεοῦ καὶ τὴ δική μας ἐσωτερικὴ σιωπή. Πρῶτα ἡ σιωπὴ τοῦ Θεοῦ, συχνὰ πιὸ δυσβάσταχτη καὶ ἀπὸ τὴν ἄρνησή Του -ἡ σιωπὴ τῆς ἀπουσίας γιὰ τὴν ὁποία μιλήσαμε πιὸ πάνω. Ὑστερα, ἡ σιωπὴ τοῦ ἀνθρώπου, πιὸ βαθιὰ καὶ ἀπὸ τὴν ὁμιλία, καὶ σὲ πιὸ στενὴ ἐπικοινωνία μὲ τὸ Θεὸ ἀπὸ κάθε λόγο. Ἡ σιωπὴ τοῦ Θεοῦ στίς προσευχές μας μπορεῖ νὰ διαρκέσει πολὺ λίγο ἢ νὰ μᾶς φαίνεται πὼς διαρκεῖ μιὰ αἰωνιότητα. Ὁ Χριστὸς ἔμεινε σιωπηλὸς στίς προσευχές τῆς Χανααίας καὶ αὐτὸ τὴν ἔκανε νὰ συγκεντρώσει ὅλη τὴν πίστη της, ὅλη τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἀνθρώπινη ἀγάπη καὶ νὰ τὴς προσφέρει στὸ Θεὸ γιὰ νὰ τὸν μεταπείσει νὰ ἐπεκτείνει τὰ προνόμια τοῦ Βασιλείου Του καὶ πιὸ πέρα ἀπὸ τὸν ἐκλεκτὸ Λαό... Ἡ σιωπὴ τοῦ Χριστοῦ τὴν προκάλεσε νὰ ἀνταποκριθεῖ, νὰ σταθεῖ στὸ ὕψος της.

Ὁ Θεὸς μπορεῖ νὰ κάνει τὸ ἴδιο καὶ σὲ μᾶς μὲ πιὸ σύντομη ἢ πιὸ παρατεταμένη σιωπή, γιὰ νὰ προκαλέσει τὴ δύναμη καὶ τὴν πίστη μας καὶ νὰ μᾶς ὁδηγήσει σὲ μιὰ βαθύτερη σχέση μαζί Του ἀπ' ὅ,τι θὰ 'ταν δυνατό ἂν τὰ πράγματα μᾶς ἔρχονταν ὅπως τὰ θέλαμε. Καμιὰ φορὰ, ὅμως, ἡ σιωπὴ μᾶς φαίνεται ἀπελπιστικὰ τελεσίδικη.

Ὅπως ἐξηγεῖ ὁ Alfred de Vigny:

«Ἐάν, ὅπως διαβάζουμε, ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου
στὸν ἁγιασμένο κῆπο ἔκλαψε
χωρὶς νὰ εἰσακουστεῖ.
Κι ἂν μᾶς ἐγκαταλείπει ὁ Θεὸς

σὰ νὰ 'μαστε νεκροί,
ἀρμόζει ἡ καταφρόνια μας στὴ ἄδικη θεϊκὴ
ἀπουσία
καὶ μὲ σιωπὴ ν' ἀπαντήσουμε στὴ σιωπή».

Μιὰ ὁμοία ἀντιμετώπιση δὲν ἀποκομίζουν πολλοὶ χριστιανοὶ διαβάζοντας τὴ διήγηση τῆς ἀγωνίας τοῦ Χριστοῦ στὸν Κῆπο τῆς Γεσθημανῆς; Αὐτὴ ἡ σιωπὴ εἶναι πρόβλημα γιὰ μᾶς πὺν πρέπει νὰ τὸ λύσουμε -τὸ πρόβλημα μιᾶς προσευχῆς πὺν μένει φανερὰ ἀναπάντητη. Διαβάζοντας τὸ Εὐαγγέλιο βλέπουμε πὺς ἡ μόνη προσευχὴ πρὸς τὸν Θεὸ πὺν δὲν εἰσακούεται εἶναι ἡ προσευχὴ τοῦ Χριστοῦ στὸν κῆπο τῆς Γεσθημανῆς. Ἀξίζει νὰ τὸ θυμόμαστε αὐτὸ διότι πολὺ συχνὰ προσπαθοῦμε νὰ ἐρμηνεύσουμε τὴ σιωπὴ τοῦ Θεοῦ ὡς ἀδυναμία τοῦ ἀνθρώπου ἢ τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ. Θέλοντας νὰ ὑπερασπιστοῦμε τὴν τιμὴ Του, λέμε πὺς ἡ πίστη μας δὲν ἦταν τόσο δυνατὴ, ὡστε νὰ ἀπαντηθεῖ μὲ θαῦμα. Ὅταν πάλι ἡ πίστη μας ὕστερεῖ, λέμε πὺς ἴσως ὁ Θεὸς δὲν μπόρεσε νὰ τὴν ἀπαντήσῃ εἴτε ἀπὸ ἀδυναμία εἴτε ἀπὸ ἀδιαφορία. Τί νὰ ποῦμε τότε γιὰ τὴν ἴδια τὴν προσευχὴ τοῦ Χριστοῦ πὺν μένει ἀναπάντητη; Ἡ πίστη τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἶναι δίχως ἄλλο τέλεια, οὔτε μποροῦμε νὰ ἀμφισβητήσουμε τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γιὰ Ἐκεῖνον, ἀφοῦ ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς μᾶς λέει ὅτι ὁ Πατέρας Του θὰ μποροῦσε νὰ στείλῃ δώδεκα λεγεῶνες ἀγγέλων προκειμένου νὰ Τὸν σώσει.

Ἄν ὁ Χριστὸς ἐγκαταλείπεται, αὐτὸ συμβαίνει γιὰτὶ ὁ Θεὸς ἔχει σχεδιάσει νὰ βγεῖ κάτι καλύτερο γιὰ μᾶς -θυσιάζοντας τὴ ζωὴ τοῦ Υἱοῦ Του. Μὲ αὐτὸ καὶ μὲ τὰ παραδείγματα ἄλλων προσευχῶν στὸ Εὐαγγέλιο βλέπουμε πὺς

ή προσευχή μένει άκαρπη χωρίς τή στήριξη τής πίστης. Θυμόμαστε τὸ χωρίο ὅπου ὁ Χριστὸς δὲν μποροῦσε νὰ κάνει θαύματα στὴ Ναζαρέτ ἐξαιτίας τῆς ἀπιστίας τῶν κατοίκων; Μόλις ἔρθει ἡ πίστη, τότε ἐμφανίζονται καὶ οἱ συνθῆκες γιὰ ἓνα θαῦμα, ποὺ εἶναι ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ σὲ ὅλη της τὴ δύναμη. Καὶ χωρίς ἄλλη παρέμβαση, ἀπλῶς μιὰ καὶ εἶναι ὁ Κύριος τοῦ Βασιλείου Του, ὁ Χριστὸς δρᾷ σὰν Παντοκράτωρ, ἀπαντᾷ στὶς προσευχές μας, μᾶς βοηθᾷ καὶ μᾶς σώζει.

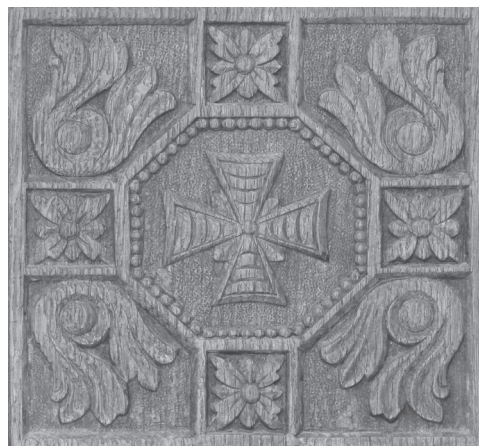
Ὅταν ἡ πίστη μας ἔχει ἀγκιστρωθεῖ γερὰ σὲ Αὐτόν, γινόμαστε ἱκανοὶ νὰ μοιραστοῦμε τὴ φροντίδα Του γιὰ τὸν κόσμο -μοιραζόμαστε τὴ μοναξιά Του ἐμπρὸς στὴ σιωπὴ τοῦ Θεοῦ-Πατέρα. Πρέπει νὰ τὸ καταλάβουμε ὅτι ἡ σιωπὴ τοῦ Θεοῦ ἢ εἶναι μιὰ πρόκληση σὲ δυνάμεις ποὺ ὑπνώττουν μέσα μας, ἢ πάλι τίς ἔχει μετρήσει καλὰ αὐτὲς τίς δυνάμεις καὶ μᾶς προσφέρει ἓνα μερίδιο τοῦ λυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ σιωπὴ καὶ ἡ ἀπουσία τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ σιωπὴ καὶ ἡ ἀπουσία τοῦ ἀνθρώπου: Μιὰ συνάντηση δὲ γίνεται ποτὲ πλήρης καὶ εἰς βάθος ἂν τὰ δύο μέρη ποὺ τὴν πραγματοποιοῦν δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ παραμείνουν σιωπηλοὶ μεταξύ τους. Ὅσο χρειαζόμαστε λόγια καὶ ἔργα καὶ χειροπιαστὲς ἀποδείξεις, σημαίνει ὅτι δὲ φτάσαμε στὸ βάθος καὶ στὴν πληρότητα ποὺ ἀποζητᾶμε. Δὲν ἔχουμε βιώσει τὴ σιωπὴ ποὺ τυλίγει δύο ἀνθρώπους σὲ θερμὴ οἰκειότητα. Ἡ σιωπὴ αὐτὴ πάει πολὺ βαθιά, πολὺ πιὸ βαθιὰ ἀπ' ὅ,τι νομίσουμε ὅτι εἴχαμε φθάσει, ἡ ἐσωτερικὴ μας σιωπὴ μᾶς ὁδηγεῖ στὴ συνάντηση τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ τὸν Θεὸ καὶ ἐν τῷ Θεῷ στὴ συνάντηση τοῦ διπλανοῦ μας.

Σ' αὐτὴν τὴν κατάσταση σιωπῆς δὲ χρειάζονται λόγια γιὰ νὰ ἐνωθοῦμε μὲ τὸ συνάνθρωπό μας, γιὰ νὰ ἐπικοινωνήσουμε μαζί του μὲ ὅλο τὸν ἐσωτερικό μας κόσμο, καὶ νὰ προσεγγίσουμε μαζί, καὶ πιὸ πέρα ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μας Ἐκεῖνον ποὺ μᾶς ἐνώνει. Κι ὅταν ἡ σιωπὴ βαθύνει ἀρκετά, τότε θ' ἀρχίσουμε νὰ μιλάμε ἀπὸ τὰ βάθη της, φυλάγοντας καὶ προσέχοντας μὴν τὴ διακόψουμε μὲ τὴ

θορυβώδη ἀταξία τῶν λόγων μας. Τότε ἀρχίζει ἡ περισυλλογή. Τὸ μυαλό μας ἀντὶ νὰ προσπαθεῖ νὰ ξεχωρίσει ἀνάμεσα σὲ πλῆθος μορφῶν, ὅπως κάνει συνήθως, προσπαθεῖ νὰ ἀνασύρει ἀπλὲς φωτεινὲς μορφὲς ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς. Τότε εἶναι ποὺ τὸ μυαλό κάνει σωστὰ τὴ δουλειά του. Γίνεται ὑπηρετὴς σὲ Ἐκεῖνον ποὺ ἐκφράζει κάτι μεγαλύτερο ἀπὸ αὐτό. Καὶ τότε βλέπουμε πολὺ μακριά, πέρα ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μας καὶ προσπαθοῦμε νὰ ἐκφράσουμε μέρος αὐτοῦ ποὺ βλέπουμε μὲ φόβο καὶ σεβασμό. Τέτοιοι λόγοι, ἐφόσον δὲ συντελοῦν στὸ νὰ εὐτελίσουν ἢ νὰ ἐκλογικεύσουν τὴν ὅλη ἐμπειρία, δὲ διασποῦν τὴ σιωπὴ, ἀλλὰ τὴν ἐκφράζουν. Ὑπάρχει ἓνα ἀξιωματικὸν χωρίο κάποιου Καρθουσιανοῦ συγγραφέα τοῦ μεσαίωνα ποὺ λέει πὼς ἂν ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ Πατέρας εἶναι ἡ δημιουργικὴ σιωπὴ ποὺ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ παράγει «λόγο» ἀντάξιό της.

Κάποια γεύση αὐτῆς τῆς καταστάσεως ἔχουμε στὶς στιγμὲς τῆς σιωπῆς μας. Κάποτε αὐτὴ ἡ σιωπὴ μᾶς σκεπάζει σὰν θαῦμα, σὰν δῶρο Θεοῦ. Πολὺ συχνὰ πρέπει νὰ μάθουμε νὰ τῆς ἀφήνουμε χῶρο μέσα μας. Χρειαζόμαστε πίστη, ἀντοχή, καὶ ἐλπίδα καὶ ἀκόμα ἐκείνη τὴν ἐσωτερικὴ εἰρήνη ποὺ οἱ Ἕλληνες Πατέρες ὀνομάζουν ἡσυχία. Ἡ προσευχὴ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἡσυχία, ποὺ δὲν ἐρμηνεύεται οὔτε ὡς δραστηριότητα οὔτε ὡς παθητικότητα. Εἶναι μιὰ γαλήνια ἐνταση προσοχῆς. Πρέπει παράλληλα μὲ τὴν ἄσκηση τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος νὰ μάθουμε νὰ φθάνουμε σ' αὐτὴ τὴν τέλεια προσευχὴ τῆς ἐσωτερικῆς σιωπῆς.

Ἡ Θεία Λειτουργία

π. Ἐμμανουήλ Νιράκη

Ἡ ἐκκλησία εἶναι τύπος καὶ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς ἀσυγχύτως ἐνώνει ὅλα τὰ δημιουργήματα μεταξύ τους καὶ μαζί Του. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκκλησία συνδέει τοὺς πιστοὺς σὲ ἐνότητα μεταξύ τους μὲ μία πίστη, μία χάρη, σὲ ἓνα σῶμα μὲ μία κλήση.

Ἡ ἐκκλησία εἶναι ὁ τύπος τοῦ νοητοῦ καὶ τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου· σύμβολο τοῦ πρώτου εἶναι τὸ ἱερό βῆμα καὶ τοῦ δευτέρου ὁ κυρίως ναὸς. Στὴν εὐχαριστιακὴ σύναξη ἡ πρώτη εἴσοδος σημαίνει τὴν πρώτη παρουσία τοῦ Χριστοῦ στὸν κόσμο, εἶναι ἡ ἐνανθρώπιση Του, ποὺ ἔγινε ἡ ἀφετηρία τῆς ἐπιστροφῆς, ἀπὸ τὴν ἀπιστία στὴν πίστη, ἀπὸ τὴν κακία στὴν ἀρετή, ἀπὸ τὴν ἀγνωσία στὴν γνώση. Βρῆκε μιὰ ἐκκλησία ρυπαρή, χωρὶς ὁμορφιά, γυμνή, βουτηγμένη στὴν ἀθλιότητα καὶ τὴ βρωμιὰ καὶ ἀφοῦ τὴν ἔλουσε, τὴν ἔθρεψε καὶ τὴν στόλισε μὲ ἱμάτιο – ἀφοῦ ἔγινε ὁ ἴδιος ἱμάτιο γι' αὐτὴν – τὴν ἀνέβασε καὶ τὴ δόξασε ψηλὰ στὸν οὐρανό.

Τὸ ἀποστολικὸ καὶ τὸ εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα, φανερώνουν τὴ θεία βούληση καὶ σκέψη, ὥστε νὰ παιδαγωγοῦνται οἱ χριστιανοί. Εἶναι δηλαδὴ ἡ ἀποκάλυψη τῆς διδασκαλίας τοῦ Θεοῦ, ὥστε νὰ προκόψουν στὴν πίστη ὅσοι πίστευσαν, καὶ νὰ ἔχουν μόνιμη διάθεση καὶ ροπὴ στὴν ἀρετή, ὅσοι στέκονται ἀκλόνητοι στὶς παγίδες τοῦ διαβόλου, μὲ μοναδικό τους γνώμονα τὴν ἀλήθεια. Ἡ θεία οἰκοδομή, δηλαδὴ ἡ ἐκκλησία, δὲν εἶναι τίποτα ἄλλο παρὰ οἰκοδομούμενη οἰκία μὲ τὶς ψυχὲς τῶν πιστῶν καὶ κάθε ψυχὴ εἶναι ἓνα σπίτι, ἓνας «ναὸς πνευματικός», στὸν ὁποῖο κατοικεῖ ὁ Χριστός. Ὁ ναὸς αὐτὸς μεγαλώνει γιατί ἀντλεῖ ἀνεξάντλητο ρεῦμα ζωῆς ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ Χριστό. Ἀπὸ νήπιο προχωρεῖ στὴν πνευματικὴ

ὠριμότητα μέχρι νὰ γίνεи τέλειος ναὸς ὅπως προβλέπει τὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ.

Οἱ μελωδίες τῶν ὕμνων ποὺ καθιέρωσε ἡ ἐκκλησία μας, ἀπ' τὰ σπάργανα ἀκόμη, δηλώνουν τὴ θεία ἡδονὴ (εὐχαρίστηση) ποὺ δημιουργεῖται στὶς ψυχὲς ὅλων. Ψάλλομε, ὑμνοῦμε, καὶ δοξολογοῦμε ἀπὸ χαρὰ. Γιατί ἡ εὐχαριστία εἶναι ἡ εἴσοδος στὴ χαρὰ τοῦ Κυρίου. Ἔτσι θριάμβευσε ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. «Ἴδου γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην» (Λουκ. 2). Καὶ ἄλλος τρόπος γιὰ νὰ γευτοῦμε καὶ νὰ ζήσουμε αὐτὴ τὴν ἀπίστευτη ἐμπειρία χαρᾶς δὲν ὑπάρχει, παρὰ μόνο στὸ μυστήριό τῆς εὐχαριστίας.

Ἡ ἀσταμάτητη ἁγιαστικὴ δοξολογία τοῦ τρισαγίου ὕμνου, ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους ἀλλὰ καὶ τὸ πλήρωμα τῆς ἐκκλησίας δείχνει τὴν ἰσότημη συμβίωση στὴ θεία δοξολογία τῶν δυνάμεων τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ποὺ θὰ πραγματοποιηθεῖ στὴ μέλλουσα ζωὴ. Τάγματα ἀγγέλων καὶ θριαμβεύουσα ἐκκλησία θὰ συμβιώνουν ἀρμονικά, δοξολογώντας ἀκατάπαυστα τὸν Τριαδικὸ Θεό. Αὐτὸ προγεύονται οἱ χριστιανοί ποὺ συναθροίζονται μὲ χαρὰ γύρω ἀπ' τὴν εὐχαριστιακὴ τράπεζα.

Ἡ εἴσοδος τῶν ἁγίων μυστηρίων, ὁ ἀσπασμὸς τῶν ἱερῶν καὶ ἡ ἀπαγγελία ἀπ' ὅλους τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως καταδεικνύουν τὴν παροδικότητα τῶν αἰσθητῶν καὶ τὴ φανέρωση καὶ ἀποκάλυψη τῶν νοητῶν. Κάθε βιοτικὴ μέριμνα καὶ φροντίδα τίθεται στὸ περιθώριο. Τούτῃ τὴν ὥρα σκέψεις κοσμικῆς καὶ χοῦκοῖ λογισμοὶ δὲν ἔχουν καμία θέση. Τώρα προσφέρουμε στὸ Θεὸ τὴν ὁλότητα τῆς ζωῆς μας, τὴν ὁλότητα τοῦ ἑαυτοῦ μας, τὴν

ολότητα του κόσμου μέσα στον οποίο ζούμε. Η πραγματική ζωή τώρα αρχίζει. Έναποθέτουμε στο θυσιαστήριο τα βασικά αγαθά της βιολογικής μας ζωής – άρτο και οίνο – για να τα πάρουμε πίσω ως Σῶμα και Αἷμα Χριστοῦ.

Ἡ ἐπίκληση τοῦ Θεοῦ Πατέρα, ἡ ἐκφώνηση τοῦ «εἰς Ἅγιος, εἰς Κύριος....» καὶ ἡ μετάληψη τῶν ἁγίων μυστηρίων, δηλώνουν τὴν υἰοθεσία πὺν πλέον ἔχει ἀπλωθεῖ στὸ πλήρωμα τῆς ἐκκλησίας καὶ τὴν κατὰ χάριν θέωση γιὰ ὅλους τοὺς ἁγίους καὶ ἱκανούς. Τὸ μυστήριο τῆς ἐνότητας καὶ τῆς ἀλήθειας ξεδιπλώνεται πλέον μπροστά μας.

Πρὶν ἀπὸ λίγο ἀφήσαμε κάθε βιοτική μέριμνα στὴν ἄκρη καὶ τώρα συναντοῦμε ξανὰ τὸν κόσμο ὁλόκληρο στὴν πραγματική του διάσταση. Γιατί τώρα πλέον βλέπουμε τὸν κόσμο στὸ Χριστό, ὅπως πραγματικά εἶναι. Πίνουμε ἀπ' τὸ ποτήριο πὺν ἐκεῖνος ἔδωσε

«γιὰ νὰ ζήσει ὁ κόσμος». Καὶ ἔτσι ἡ ἴδια ἡ χαρὰ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ μᾶς κάνει νὰ μνημονεύουμε τὸν κόσμο καὶ νὰ παρακαλᾶμε γι' αὐτόν. Καὶ ἀφοῦ εἶδαμε τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸ καὶ ἐλάβαμε πνεῦμα ἐπουράνιο ἤρθε ἡ ὥρα νὰ ἐπιστρέψουμε πίσω. Ὡς μάρτυρες αὐτοῦ τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ πνεύματος, πρέπει νὰ δώσουμε τὴ δική μας μαρτυρία. Ἡ χαρὰ δόθηκε στὴν ἐκκλησία χάριν τοῦ κόσμου, ὅχι ὀλίγων ἐκλεκτῶν.

Ἄς ἀνοιχτοῦμε λοιπὸν τὸν κόσμο. Ἄς γίνουμε συγκοινωνοῦντα δοχεῖα τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Ἄς δείξουμε σὲ ὅλους τὸ νόημα τῆς ἀληθινῆς ζωῆς. Ἄς βοηθήσουμε αὐτοὺς πὺν ἀναζητοῦν νόημα καὶ λίγη χαρὰ στὴ ζωή τους. Ἡ δική μας μαρτυρία εἶναι πολύτιμη. Γι' αὐτὸ ὀφείλουμε νὰ «μαρτυρήσουμε» σὲ ὅλο τὸν κόσμο, ὅτι ἡ ἐκκλησία εἶναι δῶρο Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο πὺν πρέπει νὰ τὸ δεχθεῖ ἐλεύθερα καὶ χαρούμενα.

Πώς νὰ μιλάμε στὰ παιδιά μας

γιὰ τοὺς δαίμονες, τὴν κόλαση καὶ τὸ θάνατο

Ἀδελφῆς Μαγδαληνῆς

Εἶναι σοβαρὸ παιδαγωγικὸ σφάλμα νὰ μιλάμε στὰ μικρὰ παιδιά μὲ κάθε λεπτομέρεια γιὰ τοὺς δαίμονες, διότι, ἂν ἓνα παιδί ἀκούσει μιὰ φορὰ πῶς ἀκριβῶς εἶναι, εἶναι ἀδύνατο νὰ μὴν ἀρχίσει νὰ τοὺς φαντάζεται. Οἱ ἐνήλικες εἶναι δυνατὸν νὰ προειδοποιηθοῦν γιὰ τὸν κίνδυνο ποὺ διατρέχουν, ἂν ἀφήσουν εἰκόνες τῶν δαιμόνων νὰ εἰσβάλουν στὸ μυαλό τους, ἀλλὰ ἓνα μικρὸ παιδί, ἀκόμη κι ἂν τὸ προειδοποιήσουμε, δὲν μπορεῖ εὐκόλα νὰ σταματήσει νὰ σκέπτεται κάτι ποὺ τὸ βασανίζει, καὶ αὐτὸ μπορεῖ νὰ τὸ ὀδηγήσει σὲ μιὰ ἐπικίνδυνη πνευματικὴ κατάσταση ἢ, τὸ λιγότερο, νὰ ὑποφέρει ἀπὸ ἐφιάλτες. Ὅταν τὰ μικρὰ παιδιά ρωτοῦν γιὰ τὸ διάβολο ἢ γιὰ τὴν ὑπαρξὴ τῶν πνευμάτων τοῦ κακοῦ, εἶναι προτιμότερο νὰ μὴν κάνουμε διεξοδικὴ ἀνάλυση ἀλλὰ νὰ λέμε ὅτι δὲν πρέπει νὰ δίνουμε σ' αὐτὰ περισσότερη προσοχὴ ἀπ' ὅ,τι στὰ ὄνειρα ἢ κάτι παρόμοιο. Γενικὰ πρέπει νὰ στρέφουμε τὸ μυαλὸ τῶν παιδιῶν πρὸς τὸν Χριστό, τοὺς ἁγίους καὶ τοὺς ἀγγέλους.

Εἶναι καλύτερα νὰ διδάσκουμε στὰ παιδιά τὸ χριστιανικὸ ἀγῶνα χωρὶς ἄμεση ἀναφορὰ στὴ μάχη ἐναντίον τῶν δαιμόνων. Τὰ παιδιά μποροῦν νὰ μάθουν ἐντελῶς φυσικὰ νὰ κάνουν τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ πρὶν κοιμηθοῦν (ἐπάνω τους καὶ πάνω στὸ κρεβάτι ἢ τὸ μαξιλάρι τους) ὡς εὐλογία γιὰ τὴ νύκτα, νὰ χρησιμοποιοῦν τὴν προσευχὴ τοῦ Ἰησοῦ (Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με) ἢ νὰ μιλοῦν στὸν Κύριο καὶ τοὺς ἁγίους μὲ δικὰ τους λόγια, ὅποτε θέλουν. Ἔτσι ὅταν δοκιμάσουν κάποιο πειρασμὸ (π.χ. ἀπὸ φόβο ἢ ἐφιάλτες), θὰ χρησιμοποιήσουν ἐντελῶς φυσικὰ τὰ σωστὰ ὅπλα. Τὰ παιδιά μποροῦν νὰ κοιμοῦνται μὲ ἓνα κομποσχοίνι στὸ χέρι ἢ κάτω ἀπ' τὸ μαξιλάρι τους

καὶ νὰ λένε τὴν προσευχὴ τοῦ Ἰησοῦ (ἔστω μόνο λίγες φορὲς στὶς καθημερινὲς τους προσευχές).

Ἡ ἰδέα τῆς κολάσεως φοβίζει τὰ παιδιά. Βέβαια φοβίζει κι ἐμᾶς ἀλλὰ ὁ φόβος μας δὲν εἶναι παθολογικὸς, πηγάζει ἀπὸ τὴν ἀγάπη μας γιὰ τὸν Θεὸ καὶ ἀπὸ τὸ φόβο μας μήπως ἀποξενωθοῦμε ἀπ' Αὐτόν. Αὐτὸ τὸ ὅποιο πρέπει νὰ καλλιεργήσουμε στὰ παιδιά δὲν εἶναι ὁ φόβος τῆς κόλασης ἀλλὰ ἡ ἀγάπη γιὰ τὸν Θεό. Τὰ παιδιά μποροῦν νὰ σκεφθοῦν σοβαρὰ τὸ μεταφυσικὸ πρόβλημα τοῦ κακοῦ καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ὅταν μιλάμε γιὰ τὴν κόλαση (ὄχι, φυσικὰ, σὲ μικρὰ παιδιά) πρέπει νὰ τονίζουμε ὅτι ἡ κόλαση δὲν εἶναι ἓνας τόπος ὅπου ὁ Θεὸς θέλει νὰ στείλει τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους, κόλαση εἶναι ὁ πόνος ποὺ ἐπιβάλλουμε στὸν ἑαυτὸ μας μὲ τὴν ἀπόρριψη τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Κόλαση εἶναι ἡ θέα τοῦ φωτὸς τοῦ Θεοῦ ποὺ κατακαίει ὅσους δὲν ἔχουν γίνει ὅμοιοι μ' Αὐτόν. Ἡ ἀκόμη μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι, ἂν κάποιος εἶναι ἄρρωστος ἀλλὰ ἀρνεῖται νὰ πάρει τὰ φάρμακα ποὺ συνιστᾷ ὁ γιατρός, δὲν φταίει ὁ γιατρός, ἂν δὲν θεραπευθεῖ.

Ὅπως πάντα δὲν ὑπάρχουν συνταγές, δίνω μόνο μερικὰ παραδείγματα. Ὑπάρχουν πολλὲς περιπτώσεις ἐνηλίκων οἱ ὁποῖοι ἀπέρριψαν τὸ Χριστιανισμό, ἐπειδὴ αὐτὸ νόμιζαν ὅτι ἦταν ὁ καλύτερος τρόπος νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπ' τὸν ἀσφυκτικὸ φόβο τῆς κολάσεως μέσα στὸν ὁποῖο ἀνατράφηκαν. Ἀκόμα κι ὅταν μιλάμε γιὰ κακὲς πράξεις ἢ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ τίς διέπραξαν, εἶναι σημαντικὸ νὰ γνωρίζει σίγουρα τὸ παιδί ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι πάντα ἕτοιμος νὰ συγχωρήσει ὁποιοδήποτε ἁμάρτημα.

Όταν τὰ παιδιὰ μιλοῦν γιὰ τὸν Οὐρανό, ἐκφράζουν συχνὰ διάφορες ιδέες γιὰ τὸ τί μποροῦμε νὰ συναντήσουμε ἐκεῖ, ιδέες οἱ ὁποῖες θεολογικὰ φαίνονται ἴσως λανθασμένες. Πρέπει ὁμως νὰ εἴμαστε πολὺ προσεκτικοὶ γιὰ νὰ μὴν καταστρέψουμε μέσα τους τὴν ἐπιθυμία νὰ πᾶνε στὸν Οὐρανό. Μπορεῖτε νὰ φαντασθεῖτε ὅτι θὰ ἐπιθυμοῦσε κανεὶς νὰ πάει σ' ἕναν τόπο, ὅπου δὲν ὑπάρχει οὔτε φαγητό, οὔτε παιχνίδια, οὔτε ἀγαπημένα ζωάκια; Πρέπει νὰ δίνουμε τὴν ἐντύπωση (καὶ δὲν εἶναι ἐσφαλμένη ἐντύπωση) ὅτι ὁ Οὐρανὸς εἶναι ἀσυγκρίτως καλύτερος ἀπ' ὅ,τι μποροῦμε νὰ φαντασθοῦμε. Μερικὰ παιδιὰ, μόλις τὸ ἄκουσαν αὐτό, ρώτησαν αὐθόρμητα: Καλύτερος κι ἀπ' τὴ νύχτα τῆς Ἀναστάσεως; Καλύτερος κι ἀπ' τὸ παγωτό; Καλύτερος κι ἀπ' ὅταν ἡ μαμὰ σὲ βάζει νὰ κοιμηθεῖς; Ἡ Βίβλος μᾶς διδάσκει ὅτι θὰ ὑπάρχει οὐράνια τροφή, οὐράνιο γέλιο κ.ο.κ.

Όσον ἀφορᾷ τὰ ζῶα, τὰ παιδιὰ θέλουν νὰ ξέρουν ἂν τὸ ἀγαπημένο τους ζῶο θὰ ἔχει μιὰ θέση στὸν οὐρανό. Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ἐξηγήσουμε θεολογικὰ αὐτὴ τὴ στιγμή σ' ἕνα παιδί σὲ τί διαφέρει ἡ ψυχὴ ἐνὸς ζῴου ἀπὸ τὴν ψυχὴ ἐνὸς ἀνθρώπου. Εἶναι προτιμότερο νὰ τοῦ θυμίσουμε πόσο φροντίζει ὁ Θεὸς γιὰ κάθε μικρὸ σπουργίτι (Ματθ. 10, 29).

Δὲν πρέπει ποτέ, ὅταν μιλάμε θεολογικὰ, νὰ καταστρέψουμε μιὰ ιδέα ποὺ ἔχει κάποιος μέσα του, ἂν δὲν τὴν ἀντικαταστήσουμε μὲ μιὰ ὠριμότερη ιδέα, ἢ ὁποία δὲν ξεπερνᾷ τὸ ἐπίπεδο ἀντιλήψεώς του. Στὸ Γεροντικὸ ὑπάρχει μιὰ διήγηση γιὰ κάποιο μοναχὸ ὁ ὁποῖος ἦταν ἀνθρωπομορφιστῆς (δηλαδὴ ἐρμήνευε στὴν κυριολεξία ἀγιογραφικὲς ἐκφράσεις ὅπως τὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, τὰ μάτια τοῦ Θεοῦ κ.λ.π.). Οἱ ὀρθόδοξοι μοναχοὶ τὸν διόρθωσαν. Τὸν ἐπισκέφθηκε ὁμως κάποιος ἄλλος μοναχὸς καὶ τὸν βρῆκε νὰ κλαίει. Ὁ ἐπισκέπτης τὸν ρώτησε: Γιατί κλαῖς, πάτερ; Δὲ χαίρεσαι ποὺ ἐπέστρεψες στὴ σωστὴ πίστη; Ὁ μοναχὸς ἀπάντησε: Κλαίω, γιατί μοῦ πῆραν τὸν Θεό μου καὶ τώρα πιά δὲν ξέρω ποιὸν νὰ λατρέψω.

Δὲ θέλουμε τὰ παιδιὰ μας νὰ φοβοῦνται τὸ θάνατο. Πρέπει νὰ μιλάμε γι' αὐτὸν ὡς ἕνα κομμάτι τῆς ζωῆς μας -τὸ κατώφλι τῆς οὐράνιας ζωῆς- τὸ σκαλοπάτι πρὸς τὴν αἰώνια ζωὴ μὲ τὸν Χριστό. Μερικὲς φορὲς ὀρισμένα παιδιὰ θέλουν τόσο πολὺ νὰ πᾶνε στὸν Οὐρανό, ὥστε ἐκφράζουν τὴν ἐπιθυμία νὰ πεθάνουν ἢ ἀκόμα νὰ θέσουν μόνα τους τέρμα στὴ ζωὴ τους. Δὲν πρέπει νὰ βάζουμε μέσα σ' αὐτὰ τὰ παιδιὰ ἕνα νοσηρὸ φόβο τοῦ θανάτου γιὰ νὰ μετριάσουμε αὐτὴ τὴν ἐπιθυμία, ἀλλὰ νὰ τοὺς ἐξηγοῦμε ὅτι ὁ θάνατος εἶναι εὐλογημένος μόνο ἂν φύγουμε ἀπ' αὐτὸν τὸν κόσμο ὅταν μᾶς καλέσει ὁ Θεός, ἐπειδὴ Ἐκεῖνος μόνο γνωρίζει πότε εἴμαστε ἔτοιμοι. Δὲν πηγαίνουμε στὸν Οὐρανὸ πρὶν μᾶς στείλει τὸ εἰσιτήριο. Δὲν ὑπάρχουν συνταγὲς γιὰ τὸ τί θὰ ποῦμε στὸ κάθε παιδί, πρέπει νὰ προσπαθοῦμε νὰ προσαρμόζουμε τὴν ἀπάντησή μας στὴν κάθε περίπτωσι. Πρόκειται γιὰ ἕνα πρόβλημα τὸ ὁποῖο συχνὰ βρίσκει τοὺς γονεῖς ἀπροετοιμαστούς. Εἶναι λυπηρὸ τὸ γεγονὸς ὅτι μικρὰ παιδιὰ ἔχουν ἔστω ἀκούσει γιὰ τὴν αὐτοκτονία ἄλλα εἶναι μιὰ πραγματικότητα τὴν ὁποία οἱ χριστιανοὶ κατηχητὲς πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσουν.

Οἱ ἐρωτήσεις γιὰ τὴν κόλαση καὶ τὸν Οὐρανό, τὸ κακὸ καὶ τὸ καλόν, τοὺς δαίμονες, τὸ θάνατο, τὴν αὐτοκτονία κ.ο.κ. θὰ τεθοῦν πολλὲς φορὲς κατὰ τὴ διάρκεια τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Οἱ ἀπαντήσεις μας σ' αὐτὲς (ὅπως καὶ στὴν ἐρώτησι πῶς γεννιοῦνται τὰ παιδιὰ) πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογες μὲ τὸ ἐπίπεδο ἀναπτύξεως τοῦ παιδιοῦ. Δὲν ἀπαντοῦμε σ' ἕνα πεντάχρονο παιδί μὲ τὸν ἴδιο τρόπο ποὺ θὰ ἀπαντούσαμε σ' ἕνα δεκάχρονο, ἂν ἔθετε τὴν ἴδια ἐρώτησι.

Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ βιβλίον: «Σκέψεις γιὰ τὰ παιδιὰ στὴν ὀρθόδοξη Ἐκκλησία σήμερα»

Ἱερὰ Πατριαρχικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ
Μονὴ Τιμίου Προδρόμου Ἑσσεξ Ἀγγλίας 1994

Περὶ Πατρίδος

Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων

«Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους». Τὴν αὐτήν, ἀδελφοί, τοῦ Σωτῆρος ἐντολὴν ἐπαναλαμβάνει πρὸς ἡμᾶς μετὰ πάσης εὐλαβείας καὶ ἡ Πατρίς. Καὶ ἡ Πατρίς ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν τῆς φιλογενείας τὸν φόρον, ὅστις εἶναι τὸ μόνον γνῶρισμα καὶ τοῦ ἀγαθοῦ Χριστιανοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ πολίτου.

Ἡ Πατρίς εἶναι ἡ πολυσέβαστος μήτηρ τοῦ λογικοῦ ἀνθρώπου, ἡ εὐεργετικωτάτη τροφὸς αὐτοῦ καὶ διδάσκαλος, τὸ ἱερώτατον στάδιον, εἰς τὸ ὁποῖον κατέβη πρῶτον νὰ γυμνασθῇ τοὺς ἀγῶνας τῆς φιλαδελφίας καὶ τῆς φιλανθρωπίας. Εἰς τὴν πατρίδα πρῶτον εἶδε τὸν ἥλιον, ἀνέπνευσε τὰς ζωογόνους αὔρας τοῦ ἀέρος, ἔμαθε νὰ ἐκφράζῃ τὰς ἐννοίας διὰ τοῦ λόγου, ἐτράφη καθὸ χριστιανὸς τὸ ἄδολον γάλα τῆς εὐσεβείας, ἔλαβε τὰ στοιχεῖα καὶ τῆς φυσικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς καταστροφῆς. Χρεωστεῖ λοιπὸν νὰ τιμᾷ τὴν πατρίδα, καθὼς καὶ τοὺς ἰδίους αὐτοῦ γονεῖς, οἵτινες εἶναι καὶ αὐτοὶ τέκνα τῆς σεβαστῆς ταύτης πατρίδος καὶ πατρογόνου ρίζης ὅλης τῆς αὐτοῦ γενεᾶς. Χρεωστεῖ νὰ φρονῇ σταθερῶς, ὅτι δὲν ἐγεννήθη εἰς τὸν κόσμον μόνον δι' ἑαυτόν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πατρίδα. Ἡ πατρίς ἔχει δικαίωμα ἀγιώτατον εἰς ὅλα τοῦ πατριώτου τὰ προτερήματα, εἰς τὰς ἀρχάς, εἰς τὰς γνώσεις, εἰς τὰ πλούτη, εἰς ὅλας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις, ὅπως ἂν ἔχῃ καὶ ὅπου ποτε ἂν τύχῃ νὰ διατρίβῃ.

Καθὼς τὰ εὐκαρπα δένδρα, ὅσους ἂν ἐκθρέψωσι καρπούς, πρῶτον τούτους παραθέτουσιν εἰς τὸ γενέθλιον αὐτῶν ἔδαφος, τοὺς δὲ περισσεύοντας χαρίζουσιν, ἡδεῖαν ἀπόλαυσιν, εἰς τὴν ξενιτείαν, παρομοίως καὶ ὁ ἀγαθὸς καὶ γνήσιος πατριώτης χρεωστεῖ τὴν εὐκαρπίαν τῶν ἑαυτοῦ προτερημάτων πρῶτιστα καὶ μάλιστα εἰς τὴν γεννήσασαν καὶ ἐκθρέψασαν αὐτὸν γῆν.

Διὰ τοῦτο καὶ θεῖοι καὶ ἀνθρώπινοι νόμοι καταδικάζουν ὡς πατραλοῖαν τὸν παραβάτην

τῶν πατριωτικῶν καθηκόντων. Διὰ τοῦτο προστάζουσι καθένα νὰ ὑπερμαχῇ κατὰ πρῶτον λόγον ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ κατὰ δεύτερον λόγον ὑπὲρ τῆς πατρίδος. «Μάχου ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος». Διὰ τοῦτο τέλος αὕτη ἡ φύσις μᾶς ἔχει τοιουτοτρόπως προσκολλημένους εἰς τὸ γενέθλιον ἔδαφος, ὥστε δὲν συγχωρεῖται συνήθως, εἰμὴ εἰς μόνους τοὺς ἀναισθήτους παντάπασιν τὰ ἥθη σαπροῦς καὶ διεφθαρμένους, νὰ μὴ αἰσθάνωνται ἀγάπην καὶ πόθον πρὸς τὴν πατρίδα. Ὡς καὶ αὐτὰ τὰ κατ' αὐτὴν ἄψυχα συχνάκις καταθέλγουσιν αἰχμαλωτίζοντα τὸ μνημονικὸν μας. Ὁ ἥλιος τῆς πατρίδος μᾶς φαίνεται γλυκύτερος, ὁ ἄηρ εὐπνότερος καὶ ζωηρότερος, τὰ προϊόντα τροφιμώτερα, ποικιλώτερα καὶ ἡδύτερα. Τὰ καλὰ λειβάδια, τὰ σκιερὰ δάση, τὰ καθαρὰ νερά, πολλάκις καὶ ἐν δένδρον, ἐν ρυάκιον, καὶ βράχος τις ἀπότομος τῆς πατρίδος κυριεύει καὶ κατακρατεῖ τὴν φαντασίαν τοιουτοτρόπως, ὥστε, ὅσον καὶ ἂν εἶναι μικρὸς ὁ τόπος τῆς γεννήσεως ἐκάστου, εἰς τοῦτον ἐγκαλλωπίζεται καὶ πρὸς τοῦτον ἐκ τῆς ξενιτείας πυκνῶς ἀποβλέπει καὶ τοῦτον ὅχι ἅπαξ ἐπροτίμησεν ἀπὸ εὐδαιμονεστεράς χώρας καὶ πόλεις τῆς οἰκουμένης..

Ἐὰν λοιπὸν πᾶς ἀπλῶς πατριώτης ἔχῃ τοῦτο τὸ χρέος πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πατρίδα, πόσον, ἀγαπητοί, πρέπει νὰ εἶναι τὸ χρέος ἡμῶν πρὸς τὴν ἡμετέραν; Ἑλληνες Χριστιανοί, συλλογίσθητε εἰς ποίαν γῆν ἐγεννήθημεν καὶ ποία τις εἶναι κατὰ τὸ παρὸν ἡ κατάστασις αὐτῆς. Ἡ πατρίς τῆς ὀρθοδοξίας καὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς ἀρετῆς, ἀφοῦ τοσούτους χρόνους ἐβασανίσθη ὑπὸ τὸ σιδηροῦν σκῆπτρον τῆς ἀσεβείας, ἀντιπαλαίει σήμερον πρὸς τὰς φάλαγγας τοῦ θανάτου. Οἱ ἐκλεκτοὶ τῆς Ἐκκλησίας υἱοὶ μονομαχοῦσι πρὸς τὰ λυσσῶντα τέκνα τῆς Ἄγαρ. Ὡ φίλη πατρίς, ὦ Ἑλλάς! Ποῖον ἄρα καὶ πότε θέλει γίνεαι τῆς ἀνίσου ταύτης πάλης τὸ τέλος;

(1815)

Τὶ τοῦ χρειάζεται τοῦ ἀνθρώπου γιὰ νὰ ζήσει

A. J. Cronin

Ἀπὸ τὴν Αὐστρία πῆγα στὴν Ἰταλία. Κάθε πρωί, τὸ λίγο καιρὸ πὺν ἔμεινα στὸ χαλασμένο χωριουδάκι, τὸ Καστελμάρε, κοντὰ στὸ Λιβόρνο, ἔβλεπα τὴ γριὰ Μαρία Μπεντέλι. Κοντούλα, λεπτὴ καὶ σουφρωμένη, μὲ γυμνὰ πόδια, μ' ἓνα μαῦρο βρώμικο ροῦχο, ἓνα μαῦρο μαντίλι γύρω ἀπ' τὸ κεφάλι της. Οἱ ἀδύνατοι ὥμοι της λύνιζαν κάτω ἀπὸ τὸ βαρὺ κοφίνι πὺν κουβάλαγε. Ἦταν ἡ προσωποποίηση τοῦ τραγικοῦ ἀνθρώπου. Τὸ ἀδύνατο μελαχρινὸ της πρόσωπο, σφιχτὸ καὶ χιλιοβασανισμένο, ἔμοιαζε νὰ 'χει ζυμωθεῖ μὲ τόση δυστυχία, ὥστε εἶχαν ἀπομείνει πάνω της ἀνεξίτηλα τὰ ἀπομεινάκια τῆς θλίψης.

Πούλαγε ψάρια, αὐτὰ μαζὶ μὲ λίγα μακαρόνια ἢ спагέττο, ἦταν τὸ κύριο φαγητὸ αὐτουνοῦ τοῦ μικροῦ κατεστραμμένου ἰταλικοῦ χωριοῦ. Εἶχα γνωρίσει τὸ μέρος τοῦτο καὶ τὸν καιρὸ τῆς ξένοιαστης, τῆς χαρούμενης εἰρηνικῆς

ἐποχῆς. Τώρα, δὲν ὑπῆρχε ἐδῶ οὔτε μουσικὴ οὔτε χαρὲς καὶ γέλια, στὴ μικρὴ πλατεία ὅπου τὰ βομβαρδισμένα κτίρια ἄπλωναν τὰ χαλάσματά τους - τὸ θέαμα τοῦτο σοῦ ράγιζε τὴν καρδιά - καὶ πάνω ἀπ' ὅλα ἡ μυρουδιά ἀπὸ τὶς ἀνθισμένες ροδοδάφνες σκορπιζόταν δυνατὴ, σὰ νὰ 'ταν πάνω σὲ μνήμα. Ὁ τόπος εἶχε νεκρωθεῖ κ' ἐπειδὴ τὸν εἶχα ἀγαπήσει πάρα πολὺ, ἡ τωρινὴ του ἐρήμωση μοῦ 'κανε μεγάλο κακό.

Οἱ περισσότεροι νέοι καὶ νέες εἶχαν φύγει. Ὅμως τὰ παιδιά καὶ οἱ γέροι ξώμεναν καὶ κινούνταν - ἔτσι μοῦ φαινόταν ἔμένα - σὰ φαντάσματα, ἐξοικονομώντας μιὰ μπουκιὰ ψωμὶ ἀπὸ τὸ ψάρεμα μὲ τὶς μισοτσακισμένες τους βάρκες καὶ τὰ χιλιομπαλωμένα δίχτυα.

Ἀνάμεσά τους ἦταν ἡ Μαρία. Πότε-πότε τραβοῦσε μαζὶ καὶ τὴν ἀνιψούλα της, ἓνα ἀδύναμο κοριτσάκι δέκα χρονῶν, πὺν ἀκολουθοῦσε ξοπίσω της καὶ φώναζε μὲ μιὰ τσιριχτὴ ἐπίμονη φωνίτσα : «Pesci... pesci freschi!» («Ψάρια, φρέσκα ψάρια») σὰν νὰ ὑπῆρχε ἀμφιβολία πὺς τὰ ψάρια της ἦταν τῆς ὥρας.

Ἐνα πρωινό, καθὼς περνοῦσα ἀπὸ τὸ βομβαρδισμένο τετράγωνο, τοὺς ἔπιασα κουβέντα. Μάλιστα, εἶχαν γλυτώσει ἀπὸ τὸ βομβαρδισμό. Συμφωνοῦσαν καὶ οἱ δύο τοὺς πὺς ὁ πόλεμος ἦταν πολὺ κακὸ πράγμα. Ζοῦσαν μὲ τὴ μεγαλύτερη οἰκονομία σ' ἓνα μικρὸ δωματιάκι τῆς Via Eustachia, στενοῦ δρομάκου ἀπὸ τοὺς φτωχότερους τοῦ χωριοῦ.

Ξαφνικά, ὁ ἔμφυτος πεσιμισμὸς μου μ' ἔβαλε νὰ τοὺς ρωτήσω :

— Γιατί δὲ φεύγετε ἀπὸ τὸ χωριό; Ἐδῶ δὲν ὑπάρχει σωτηρία... ὅλα ἔχουν καταστραφεῖ... τὸ κάθε τι ἔχει τελειώσει!

Ἐγινε σιωπή. Ἡ γριούλα κούνησε ἀργὰ τὸ κεφάλι της.

— Ἐδῶ εἶναι ἡ πατρίδα μας, τὸ σπίτι μας. Δὲν πιστεύουμε πὼς ὅλα ἔχουν τελειώσει.

Καθὼς ξεμάκραιναν, μοῦ φάνηκε πὼς ἀντάλλαξαν μιὰ μυστική ματιὰ οἱ δύο τους.

Αὐτὴ ἡ ματιὰ ἄναψε τὴν περιέργειά μου. Τὶς ἐπόμενες μέρες, ἔπιασα πολλές φορές τὸν ἑαυτό μου νὰ παρακολουθεῖ τὶς κινήσεις τους μ' ἓνα παράξενο, ἀθέλητο ἐνδιαφέρον. Τὴ μισὴ μέρα εἶχαν τὴν ὀρισμένη καὶ γνωστὴ δουλειά. Τὸ ἀπόγεμα ὅμως, κατὰ πολὺ παράξενο τρόπο, χάνονταν, δὲν μποροῦσες νὰ τὶς βρεῖς πουθενά. Πολλὲς φορές, ὕστερ' ἀπὸ τὸ φαγητό, ἔκοβα βόλτες στὴ Via Eustachia καὶ τὸ μόνο ποὺ ἀνακάλυπτα ἦταν τὸ δωματιάκι τους ἀδειανό ὅμως. Μήπως καὶ οἱ δύο τους ἦταν λιγότερο ἀπλοϊκὲς ἀπ' ὅτι τὶς εἶχα νομίσει καὶ ἡ ἀπογεματινὴ τους ἀπουσία ἔκρυβε κάποια ἄλλη μυστικὴ δουλειά, κανένα λαθρεμπόριο ἴσως, ἢ καμιά σιχαμερὴ ἀπασχόληση, σχετικὴ μὲ μαύρη ἀγορά;

Μ' αὐτὴ τὴ σκέψη, μιὰ μέρα, πῆγα νωρίτερα στὴ Via Eustachia. Ἄλλοτε, αὐτὴ τὴν ὥρα ξεκουραζόμουν στὴν ἀμμουδιά. Χώθηκα σ' ἓνα κατῳφλι, κοντὰ στὸ δωματιάκι τῆς γριούλας. Δὲ χρειάστηκε νὰ περιμένω πολὺ. Λίγα λεπτὰ ὕστερ' ἀπὸ τὴ μία, παρουσιάστηκε ἡ Μαρία καὶ ἡ ἀνιψιά της. Ἡ καθεμιὰ τους εἶχε στὸν ὦμο της ἀπὸ ἓνα καλάθι ἄδειο, καὶ πιασμένες ἀπὸ τὸ χέρι, μὲ ὕφος σοβαρό, πῆραν τὸ δρόμο τους. Μηχανικὰ σχεδὸν τὶς ἀκολούθησα κ' ἐγώ.

Πέρασαν ἓνα σωρὸ σωρὸς ἀπὸ πέτρες, ἡ γριὰ καὶ τὸ κοριτσάκι. Στὶς παρυφές τοῦ χωριοῦ πῆραν ἓνα μονοπάτι ποὺ τὸ ὕψηνε ὁ ἥλιος κ' ἔφερνε στὴ στεγνὴ κοίτη ἐνὸς ποταμοῦ. Ἐκεῖ - μποροῦσα νὰ τὶς βλέπω πίσω ἀπὸ ἓνα δέντρο ποὺ διάλεξα γιὰ καταφύγιο - εἶδα κατάπληκτος πὼς πολλοὶ ἄνθρωποι δούλευαν μὲ τσαπιά καὶ φτυάρια. Ἡ Μαρία καὶ τὸ κοριτσάκι κατέβασαν

τὰ κοφίνια τους καὶ ἄρχισαν νὰ δουλεύουν. Στὴν ἀρχή, φαντάστηκα πὼς κάτι σκάλιζαν νὰ βροῦν, ὕστερα, ἀνακάλυψα πὼς τὸ παιδί γέμιζε τὸ μικρὸ του κοφινάκι μὲ ἄσπρη ἄμμο, ἐνῶ ἡ Μαρία, ψαχουλεύοντας ἐδῶ κ' ἐκεῖ, ξεδιάλεγε, μὲ πολλὴ προσοχή, τετράγωνες ἄσπρες πέτρες. Ὅταν γέμισαν τὰ κοφίνια, τὰ φορτώθηκαν καὶ οἱ δύο στὴν πλάτη τους καὶ βιαστικὰ ἀνέβηκαν τὸ στενὸ καὶ ἀπότομο μονοπάτι.

Πέρασαν πολὺ κοντά μου, ὡστόσο, καὶ ἂν ἀκόμα εἶχαν καταλάβει πὼς βρισκόμουν ἐκεῖ, δὲν ἔδειξαν τίποτα. Ὅταν ξεμάκρυναν λίγο, τότε, τὶς ἀκολούθησα καὶ πάλι.

Ὁ δρόμος ἔφερνε πρὸς τὴν κορφὴ τῆς ἐρειπωμένης πόλης, σ' ἓνα πλάτωμα ποὺ κυριαρχοῦσε στὸ τοπίο, ποὺ παρ' ὅλους τοὺς περιπάτους μου ἐδῶ κ' ἐκεῖ, δὲν τὸ ἔχα ἐπισκεφεῖ καὶ ποὺ εἶχε γλιτώσει ἀπὸ τὴν καταστροφὴ. Ἐκεῖ πέρα, καταμεσίς σ' ἓνα ἄλσος ἀπὸ ἀκακίες, ἓνα σωρὸ ἄνθρωποι ἀπὸ τὸ χωριὸ δούλευαν. Ἦσυχά, μιλώντας σιγά, συγκερατημένοι, πράγμα ποὺ ἔδινε στὶς κινήσεις τους μιὰ παράξενη ἐπισημότητα, ἀνακάτευαν ἄσβεστη, πελεκοῦσαν τὶς πέτρες καὶ ἄλλοι χτίζανε τοὺς τοίχους μιᾶς πελώριας καινούργιας οἰκοδομῆς.

Γιὰ μιὰ στιγμὴ, τὰ ἔχασα. Ὑστερα, μονομιᾶς, ἀπὸ τὸ ὕψος ποὺ εἶχε φτάσει τὸ κτίσμα καὶ ἀπὸ τὸ σχῆμα του κατάλαβα τί ἦταν αὐτὸ ποὺ χτίζανε. Πιάστηκε ἡ ἀνάσα μου. Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, ποὺ μετὰ βίας εἶχανε μιὰ στοιχειώδη στέγη πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τους, ποὺ ἀπάνω τους βάραινε ἡ μοῖρα ἐνὸς τέτοιου χαλασμοῦ, αὐτὲς οἱ γυναῖκες, τὰ παιδιά, οἱ γέροι, ποὺ ὥς ἐκείνη τὴ στιγμὴ τοὺς ἀντίκρυζα σὰν ψοφισμένα καὶ ἐξοντωμένα σκέλεθρα, ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, εἶχαν αποφασίσει νὰ χτίσουν ὁμαδικά, ὁλομόναχοί τους, μιὰ καινούργια λαμπρότατη ἐκκλησία. Ὅχι κανένα πρόχειρο παρεκκλήσι, ἀλλὰ ἓνα ὠραιότατο καὶ μεγάλοπρεπο χῶρο λατρείας, ὅπως ποτὲ ὡς τότε δὲν εἶχαν ἀποχτήσει.

Ἡ Μαρία καὶ τὸ παιδὶ ἀδειάσαν τὸ φόρτωμά τους. Στάθηκαν ἓνα-δύο λεπτὰ νὰ πάρουν ἀνάσα καὶ ὕστερα γύρισαν πίσω γιὰ νὰ ξαναπάρουν τὸν ἴδιο δρόμο. Καθὼς ἡ γριούλα πέρασε κοντά μου, μὲ τὸ μέτωπό της μουσκεμένο στὸν ἰδρώτα, χωρὶς νὰ τὸ περιμένω, μοῦ ἔστειλε ἓνα γρήγορο κι ἀδύναμο χαμόγελο, μὲ τὰ μαῦρα σοβαρά της μάτια, ἓνα χαμόγελο γλυκύτατο, ποὺ κάτω ἀπὸ τὴ βαθιὰ ἡρεμία του ἔκρυβε ἓναν τόνο φιλικῆς κακεντρέχειας, σὰ νὰ 'θελε νὰ εἰπεῖ:

— Τελειώσαμε, λοιπόν, ἐπιτέλους;
Καταλάβατε;

Ὅλη της ἡ ζωὴ διαγραφόταν σ' ἐκείνη τὴ ματιὰ - τὰ περασμένα, τὰ τωρινὰ καὶ τὸ μέλλον. Ὑπῆρχε θάρρος μέσα της καὶ μεγάλη καρτερία καὶ πίστη ἀκλόνητη - ἡ θέληση νὰ ζήσει, νὰ ἐπιβιώσει, νὰ ὑπομείνει καί, πάνω ἀπ' ὅλα, νὰ ἐλπίζει.

Συγκινημένος καὶ ταπεινωμένος, στάθηκα ἀκίνητος καθὼς ἡ γριούλα καὶ τὸ κοριτσάκι πέρασαν μπροστά μου, ὥσπου χάθηκαν. Καί, ξαφνικά, τὸ στῆθος μου βάρυνε, σὰ νὰ μοῦ τὸ διαπέρασε ἓνα μαχαίρι, - τὸ μαχαίρι τῆς μετάνοιας γιὰ τὴν ἀγωνία ποὺ εἶχα νιώσει καὶ τὸν κατήφορο τῆς ἀπελπισίας ποὺ μὲ εἶχε παρασύρει. Τί σημασία εἶχαν οἱ σωροὶ οἱ πέτρες καὶ τὰ ἐρείπια; Ἄν τὸ νήπιο καὶ ἡ γριούλα μπορούσαν νὰ νιώθουν τόση πίστη, τότε ὁ κάθε ἄνθρωπος στὸν κόσμο ἔπρεπε νὰ ἐλπίζει.

Στάθηκα ἐκεῖ πολλὴ ὥρα, κι ὅταν ἐπιτέλους ἔλαβα τὴν ἀπόφαση νὰ κατεβαίνω, ἔχοντας πάρεи θάρρος καὶ παρηγορημένος, τὸ πρῶτο ἀστέρι ἔβγαινε στὸν οὐρανό, χλωμὸ ἀλλὰ λαμπερό, πάνω στὸν ἀκίνητο οὐρανὸ καὶ μὲς στὴν ἀπαλὴ ὁμίχλη ποὺ ἀνέβηκε ἀπὸ τὰ νερὰ κι ἀπλώθηκε ὁλόγυρα χάθηκε τὸ χαλασμένο χωριό. Στὴ θέση του ὑψώθηκε μιὰ λαμπρὴ πολιτεία τοῦ πνεύματος.

Μιὰ φιλικὴ γωνιὰ στὸ διαδίκτυο

www.agiazoni.gr

μοιραστεῖτε τὴν μαζί μας

Τὸ Κοινὸ Ποτήριον

Ἀρχιμ. Ἀνθίμου Ἡλιόπουλου

Τὸ καίριο θέμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ζωῆς εἶναι ἡ μετοχή μας στὸ Κυριακὸ Δεῖπνο. Δηλαδή ἡ μετοχή μας στὴν Θεία Λειτουργία καὶ στὴ Θεία Κοινωνία. Εἶναι περισσότερο ἀπαραίτητο κι ἀπ' τὸν ἀέρα ποὺ ἀναπνέουμε. Γιατὶ στὴν ἀτμόσφαιρα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, μόνον τὸ Ἅγιο Ποτήριον μπορεῖ νὰ μᾶς δώσει τοὺς κατάλληλους πνεύμονες γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ ζήσουμε. Ὁ Κύριος μᾶς δίνει τὴν δική Του σταυροαναστάσιμη Ζωή, τὸ ὀξυγόνον Του, γιὰ νὰ μὴ πεθάνουμε. Λάβετε φάγετε· πῖετε ἐξ αὐτοῦ πάντες.

Ὅμως πόσο ἀλλάζουν τὰ πράγματα πολλές φορές μέσα στὴν ἐκκλησία. Παλαιότερα ἦταν ἀδιανόητο στοὺς χριστιανούς νὰ κάθονται στὸ τραπέζι καὶ νὰ βλέπουν τοὺς ἄλλους νὰ τρῶνε. Σήμερα αὐτὸ εἶναι πιά ὁ κανόνας. Πολλοὶ πλησιάζουν τὸ τραπέζι ἀλλὰ λίγοι τρώγουν τὴν Ζωή. Λίγοι παίρνουν τὸ ὀξυγόνον τῆς νέας Ζωῆς γιὰ νὰ ζήσουν.

Στοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνες στὴν περιοχή τῆς Βόρειας Ἀφρικῆς (Καρχιδόνα), ὅταν ὁ ρωμαῖος Ἐπαρχος ζήτησε ἀπὸ τοὺς χριστιανούς νὰ ἀρνηθοῦν τὸν Χριστό, γιατί ἀλλοιῶς θὰ τοὺς ἔριχνε στὰ θηρία, ἐκεῖνοι τοῦ ἀπάντησαν ὅτι, ὅλα μποροῦν νὰ τὰ στερηθοῦν, ἀλλὰ δὲν μποροῦν νὰ ζήσουν χωρὶς τὸ Κυριακάτικο Δεῖπνο τῆς Εὐχαριστίας! Αὐτὸ εἶναι τὸ μέτρο τῆς χριστιανικῆς ζωῆς!

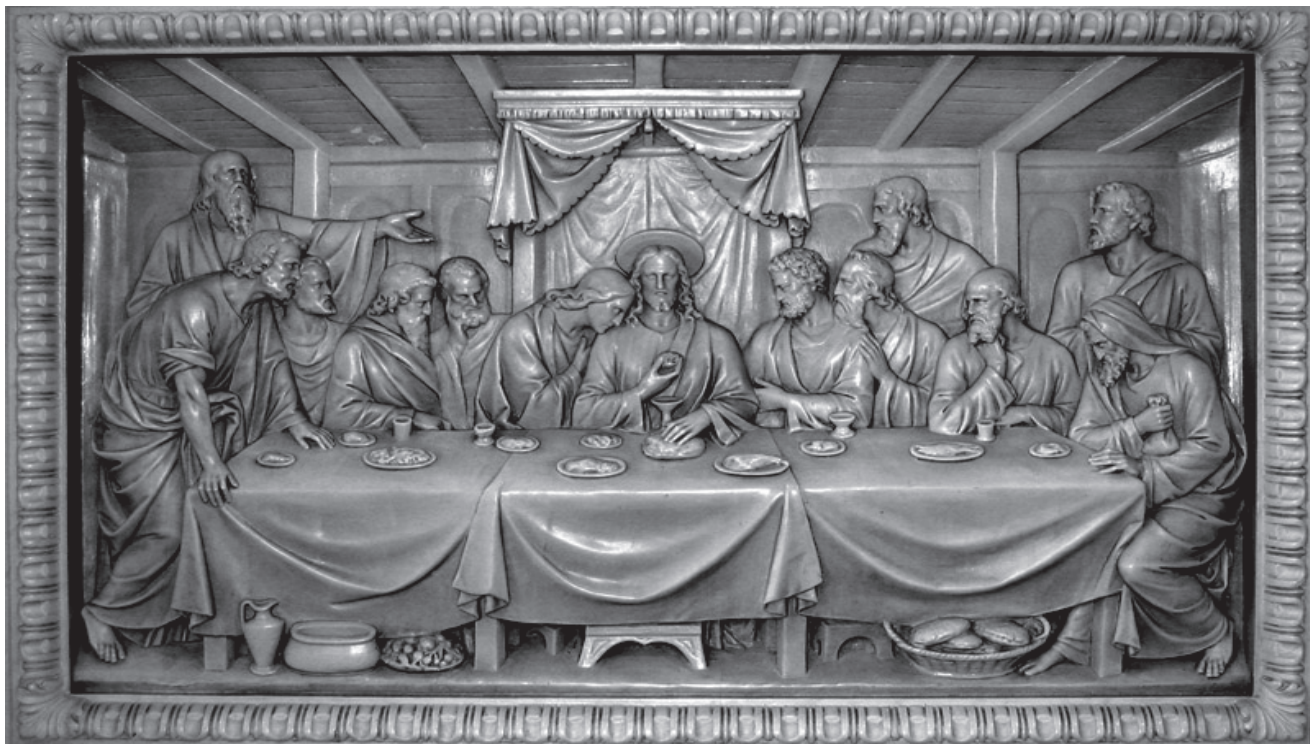
Ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτό ξεφύγαμε, ὅπως καὶ σὲ πολλὰ ἄλλα. Τώρα κέντρο τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς δὲν εἶναι τὸ κοινὸ ποτήριον. Δὲν δίνει αὐτὸ τὸν τόνο στὴν ζωὴ μας. Τώρα κλειστήκαμε στὸ ἐαυτὸ μας, φοβηθήκαμε, τὰ χάσαμε καὶ γι' αὐτό

φύγαμε μακριὰ ἀπὸ τὸ βίωμα τῶν πατέρων καὶ τῶν ἁγίων. Μᾶς ἔμεινε μόνο νὰ κυνηγᾶμε εἰκόνες καὶ τίποτε ἄλλο. Νὰ φαινόμαστε ἄνθρωποι τῆς ἐκκλησίας καὶ τίποτε ἄλλο. Γι' αὐτὸ καὶ σὰν νὰ μὴ μᾶς χρειάζεται τὸ Ἅγιο Ποτήριον. Σὰν νὰ μὴ χρειαζόμαστε τὴν δροσιὰ τῆς ζωῆς του, τὴν φρεσκάδα τοῦ ὀξυγόνου του.

«Σούπα τὸ κάναμε», λένε κάποιοι γιὰ νὰ δικαιολογήσουν τὰ ἀδικαιολόγητα. Καὶ τὸ παράδειγμα τῶν ἁγίων μας; Αὐτὸ γιατί τὸ ξεχάσαμε; Τὶ μᾶς λένε; Ποῦ μᾶς ὁδηγοῦν; Ὅταν, ἀδελφοί μας, συντρέχουν οἱ βασικὲς προϋποθέσεις γιὰ τὴν Θεία Κοινωνία, οἱ οὐσιαστικὲς καὶ οἱ «τεχνικὲς», τότε δὲν πρέπει νὰ ἀπέχουμε ἀπὸ τὸ Ἅγιο Ποτήριον.

Οἱ οὐσιαστικὲς προϋποθέσεις εἶναι νὰ πιστεύουμε καὶ νὰ ἀγαποῦμε τὸν Κύριο στὴν πράξη, καὶ νὰ προσπαθοῦμε νὰ κάνουμε τίς ἐντολές Του δείκτη τῆς ζωῆς μας. Πῶς νὰ κοινωνήσουμε, ὅταν δὲν πιστεύουμε ἀκράδαντα στὸ τίμιο πρόσωπό Του, στὸ ἔργο Του, στὴν σωτήρια Ἀνάστασή Του; Ἐπίσης, ὅταν δὲν ἀγαποῦμε τοὺς ἀδελφούς μας; Μὰ, ἐπειδὴ, πολλὲς φορές, σφάλουμε σ' αὐτὸ, γι' αὐτὸ προέκυψε καὶ ἡ προτροπὴ καὶ ἡ συνήθεια νὰ ἐξομολογούμεθα, πρὶν κοινωνήσουμε. Ὅμως ἡ βασικότερη, ἡ οὐσιαστικότερη προϋπόθεση γιὰ νὰ γευτοῦμε τὴν χάρη Του εἶναι ἡ ἀγάπη μας πρὸς τὸν Θεό καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μας,

Ἐχουμε ὅμως καὶ κάποιες «τεχνικὲς» προϋποθέσεις. Οἱ ἀρετές δὲν εἶναι εὐκόλα λόγια. Γι' αὐτὸ χρειάζονται κάποιες «τεχνικὲς»

προϋποθέσεις νὰ βοηθοῦν. Πολλές φορές ὅμως αὐτὲς οἱ «τεχνικές» προϋποθέσεις υπερτονίζονται σὲ βάρος τῶν ἄλλων.

Ἡ νηστεία, γιὰ παράδειγμα, ἀντὶ νὰ εἶναι στὴν συνείδησή μας τρόπος καλλιέργειας τῆς ψυχῆς μας, ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ ἐργάζεται τὶς ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ, ἀναδείχεται κυρίαρχη προϋπόθεση. Ἄν ἔχω νηστέψει, τότε θεωρῶ ὅτι μπορῶ καὶ νὰ κοινωνήσω. Μὲ τρόπο ἀπλό, μετρητό, εὐκόλο, κατεβάσαμε τὸ μεγαλεῖο τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ· τὸ κάναμε εὐκόλα προσιτὸ μὲ κάποιες μέρες νηστείας. Οἱ «τεχνικές» προϋποθέσεις ἀπλῶς ὑποβοηθοῦν· δὲν ὑποκαθιστοῦν τὶς οὐσιαστικὲς προϋποθέσεις τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Θεὸ καὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸ μας. Μπορεῖ, ἄραγε, νὰ εἶναι κάποιος ἄγευστος τοῦ ἡθους τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ νομίζει γιὰ τὸν ἑαυτό του ὅτι λίγες μέρες νηστείας τὸν καλύπτουν γιὰ νὰ μεταλάβει;

Ἀδελφοί μας, αὐτὴ εἶναι ἡ ζωὴ μας. Ἐμεῖς δὲν ἔχουμε μέσα μας δική μας ζωή.

Ἐμεῖς κουβαλᾶμε μέσα μας θάνατο. Καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν θάνατο ἦλθε ὁ Κύριός μας νὰ μᾶς λυτρώσει. Φεύγοντας δὲν ἄφησε τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴν ἐκκλησία Του καὶ τὸ κοινὸ ποτήριο εἰς ζωὴν αἰώνιον. Αὐτὸς πρέπει νὰ εἶναι ὁ μέγας μας πόθος, ἡ μεγάλη μας ἀπαντοχή. Ἡ ζωὴ σὲ ὅλο της τὸ μεγαλεῖο. Σ' ὅλη τὴν πληρότητά της. Ἐπιτρέπεται, λοιπόν, ἐμεῖς, ἀπὸ ἀδιαφορία ἢ ἄγνοια, νὰ ραθυμοῦμε; Νὰ ἀφήνουμε τὸ ἑαυτό μας τόσο ἀδιάφορο μπροστὰ σ' αὐτό πού ὁ Κύριος μὲ τὸν Θάνατό Του καὶ τὴν Ἀνάστασή Του μᾶς προσφέρει;

Θὰ πονέσουμε πολὺ, ἀδελφοί μου, ὅταν δοῦμε τὶ τροφή, τὶ ζωὴ μᾶς δόθηκε καὶ κάποιον ἀπὸ μᾶς διαλέγουν νὰ ζοῦν μὲ τροφὴς πού δὲν σώζουν, ἀλλὰ ὀδηγοῦν στὸ θάνατο. Ὁ καθείς, λοιπόν, ἅς ἐξετάζει τὸν ἑαυτό του, ἅς τὸν ἐτοιμάζει, καὶ ἅς τὸν φέρνει μετὰ Φόβου Θεοῦ, Πίστεως καὶ Ἀγάπης μπροστὰ στὸ Ποτήριο τῆς Ζωῆς.

Δοκίμια

T. S. Eliot

Στενή πύλη

Δέν ὠφελεῖ νὰ κάνης τὸν Χριστιανισμό εὐκόλο κι εὐχάριστο. Τὸ πιὸ πιθανὸ εἶναι ὅτι τὰ νιάτα- ἢ ἡ καλύτερη μερίδα τους- θαρροῦν σὲ μιὰ δύσκολη θρησκεία κι' ὅχι σὲ μιὰ εὐκόλη. Μερικοὶ βρίσκουν προσφορώτερο ἓνα διανοητικὸ τρόπο προσέγγισης. Ὑπάρχει, βέβαια, ἀνάγκη γιὰ διανοούμενους λαϊκοὺς. Σ' αὐτούς, καὶ στοὺς ἄλλους, πρέπει νὰ τονιστῇ ὁ δρόμος τῆς πειθαρχίας καὶ τῆς ἄσκησης. Γιατί καὶ ὁ τελευταῖος Χριστιανὸς μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ ζῇ μιὰ τέτοια μορφή ζωῆς, ποὺ γιὰ τὸ σύγχρονο κόσμο εἶναι ἀσκητική. Ἡ πειθαρχία τοῦ συναισθήματος εἶναι στὸν κόσμο μας πιὸ σπάνια καὶ πιὸ δύσκολη ἀπὸ τὴν πειθαρχία τοῦ νοῦ. Αὐτὴ τὴ δεύτερη, πειθαρχία τὴν ξέρουν μόνο μερικοὶ ἔξοχοι λαϊκοὶ κήρυκές της. Σκέψη, μελέτη, ἀπάρνηση, θυσία! Νὰ μὲ ποιῆς ιδέες θὰ συγκινηθοῦν οἱ νέοι- αὐτοὶ οἱ νέοι, ποὺ διαφέρουν ἀπὸ τὴ νεότητα ἄλλων ἐποχῶν, ἐπειδὴ ἔχουν πίσω τους ὥριμη γενιὰ πολὺ διαφορετική. Δὲν θὰ προσελκύσεις ποτὲ τοὺς νέους κάνοντας εὐκολοτὸν Χριστιανισμό. Ὅμως πολλοὶ μποροῦν νὰ ἐλκυσθοῦν, ὅταν ἀνακαλύψουν πὼς εἶναι δύσκολος. Δύσκολος, τόσο γιὰ τὸν ταραγμένο νοῦ, ὅσο καὶ γιὰ τ' ἀνυπόταχτα πάθη.

Ἡ πνευματικὴ καλλιέργεια καὶ ἡ οἰκογένεια

Ἡ οἰκογένεια εἶναι τὸ πρωταρχικὸ μέσο πνευματικῆς καλλιέργειας. Κανένας δὲν μπορεῖ νὰ ξεφύγῃ ὀλωσδιόλου, ἢ νὰ ξεπεράσῃ ἐντελῶς, τὸ εἶδος καὶ τὸ βαθμὸ τῆς πνευματικῆς καλλιέργειας, ποὺ ἀπόκτησε στὸ πρῶτο του περιβάλλον. Βέβαια εἶναι ἀσύνετο

νὰ ὑποθέσῃ κανεὶς ὅτι εἶναι ὁ μόνος τρόπος γιὰ τὴ μετάδοση τῆς κουλτούρας. Σὲ κάθε κοινωνία, μὲ ὁποιαδήποτε σύνθεση, ἡ πνευματικὴ καλλιέργεια συνεχίζεται καὶ συμπληρώνεται ἀπὸ ἄλλους ἀγωγούς. Ἀκόμα καὶ σὲ σχετικὰ πρωτόγονες κοινωνίες συμβαίνει τὸ ἴδιο. Σὲ προηγούμενες ἐποχές καὶ σὲ κοινότητες περισσότερο πολιτισμένες, μὲ εἰδικευμένες δραστηριότητες, ὅταν ὅλα τὰ παιδιὰ δὲν ἤθελαν νὰ ἀκολουθήσουν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατέρα τους πῆγαιναν παραγιοί. Ἀλλὰ ὁ παραγιὸς (ἰδεατὰ τουλάχιστο) δὲν ὑπηρετοῦσε ἀπλῶς τὸ ἀφεντικό του καὶ δὲν μάθαινε ἀπλῶς τέχνη, ὅπως θὰ τὴν μάθαινε καὶ σὲ μιὰ τεχνικὴ σχολή. Ἀφομοιωνόταν σ' ἓνα τρόπο ζωῆς, ποὺ ἦταν ἀναπόσπαστος μὲ τὴν τέχνη ποὺ ἀκολουθοῦσε. Καὶ ἴσως τὸ χαμένο σήμερα μυστικὸ τῆς τέχνης νᾶναι αὐτό: Ὅχι ἀπόκτηση μιᾶς δεξιότητος, ἀλλὰ μεταβίβαση ἑνὸς ὁλόκληρου τρόπου ζωῆς. Πνευματικὴ καλλιέργεια-ξέχωρα ἀπὸ τὴ γνώση «περὶ» πνευματικῆς καλλιέργειας - μεταβιβάζονταν καὶ στὰ παλιότερα πανεπιστήμια. Ἐκεῖ ὠφελήθηκαν πολλοὶ νέοι ἄνθρωποι ποὺ δὲν ὑπῆρξαν καὶ καλοὶ φοιτητές, οὔτε ἀπόκτησαν ἐνδιαφέρον γιὰ μάθηση, ἢ γιὰ τὴν Γοτθικὴ ἀρχιτεκτονικὴ, ἢ γιὰ τὸ τυπικὸ τῶν πανεπιστημιακῶν τελετῶν.

Ὡστόσο, τὸ πιὸ σπουδαῖο μέσο πνευματικῆς καλλιέργειας μένει πάντα ἡ οἰκογένεια. Κι ὅταν ἡ ζωὴ τῆς οἰκογένειας δὲν πετυχαίνει στὸ ρόλο της, πρέπει νὰ περιμένουμε τὴν κατάπτωση τῆς κουλτούρας. Σήμερα, βέβαια, ἡ οἰκογένεια εἶναι ἓνας θεσμός, γιὰ τὸν ὁποῖο ὅλοι μιλᾶνε μ' ἐκτίμηση. Εἶναι ὅμως φρόνιμο νὰ θυμόμαστε ὅτι ἡ λέξη οἰκογένεια παρουσιάζει πολλὰ ποικιλίες στὴν ἐρμηνεία της. Στὴν ἐποχὴ μας σημαίνει σχεδὸν μόνον τὰ μέλη τῆς οἰκογένειας, ποὺ ὑπάρχουν στὴ ζωὴ. Ἀλλὰ

καὶ μ' αὐτὰ ἀκόμη, εἶναι σπάνιο μιὰ διαφήμιση νὰ εἰκονίζει μιὰ πολυμελῆ οἰκογένεια, ἢ τρεῖς γενεές μέσα σὲ μιὰ οἰκογένεια. Ἡ συνηθισμένη οἰκογένεια τῶν διαφημίσεων ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς δυὸ γονεῖς καὶ ἓνα ἢ δύο μικρὰ παιδιά. Ἐκεῖνο ποὺ προβάλλεται σὰν ἄξιο θαυμασμοῦ δὲν εἶναι ἡ ἀφιέρωση στὴν οἰκογένεια, ἀλλὰ ἡ προσωπικὴ στοργὴ μεταξὺ τῶν μελῶν της. Καὶ ὅσο μικρότερη εἶναι ἡ οἰκογένεια, τόσο πιὸ εὐκόλα αὐτὴ ἡ οἰκογενειακὴ στοργὴ μπορεῖ νὰ ἔχει συναισθηματικὲς ἐκδηλώσεις.

Ὅταν μιλάω γιὰ οἰκογένεια ἔχω στὸ νοῦ ἓνα δεσμό, ποὺ ἀγκαλιάζει μιὰ χρονικὴ διάρκεια μεγαλύτερη ἀπ' αὐτήν. Ἐνα σεβασμὸ στοὺς νεκροὺς, ὅσο κι ἂν χάνονται στὰ βάθη τοῦ χρόνου καὶ μιὰ μέριμνα γιὰ τοὺς ἀγέννητους, ὅσο κι ἂν φαίνονται μακρινοί. Ἄν αὐτὸς ὁ βαθὺς σεβασμὸς γιὰ τὸ παρελθὸν καὶ γιὰ τὸ μέλλον δὲν καλλιεργηθεῖ στὴν οἰκογένεια, δὲν θὰ μπόρεση ποτὲ μέσα στὴν κοινωνία νὰ εἶναι κάτι παραπάνω ἀπὸ μιὰ λεκτικὴ συμβατικότητα. Ἐνας τέτοιος σεβασμὸς γιὰ τὸ παρελθόν, εἶναι διαφορετικὸς ἀπὸ τὴ μάταιη καύχηση τῆς γενεαλογίας. Καὶ μιὰ τέτοια εὐθύνη γιὰ τὸ μέλλον, δὲν ἔχει τίποτα τὸ κοινὸ μὲ τὴν εὐθύνη τοῦ κατασκευαστοῦ κοινωνικῶν προγραμμάτων.

Συμφωνία μὲ τὴ φύση

Μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι θρησκεία-σὲ διάκριση ἀπὸ τὴ σύγχρονη εἰδωλολατρία-σημαίνει ζωὴ σὲ συμφωνία μὲ τὴ φύση. Εἶναι παρατηρημένο ὅτι ἡ φυσικὴ ζωὴ ἔχει τόση συμφωνία μὲ τὴν ὑπερφυσικὴ ζωὴ, ὥστε δὲν ἔχει μὲ τὴ μηχανικὴ ζωὴ. Μὰ οἱ ἀντιλήψεις μας ἔχουν διαστραφῆ σὲ τέτοιο βαθμό, ὥστε οἱ ἄνθρωποι σήμερα νὰ θεωροῦν ἀφύσικη-καὶ γι' αὐτὸ ἀπεχθῆ-τὴ ζωὴ τῆς ἀγαμίας, ποὺ μπορεῖ νὰ ἐκλέξῃ ἓνα ἄτομο ὁποιοὺδήποτε φύλου, ἐνῶ θεωροῦν τελείως φυσικὸ τὸ νὰ περιοριστῇ μιὰ οἰκογένεια σὲ ἓνα ἢ δύο παιδιά. Ἴσως θὰ ἦταν πιὸ φυσικὸ, τόσο περισσότερο ὅσο συμφωνεῖ μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἂν ὑπῆρχαν περισσότεροι

ἄγαμοι κι ἂν οἱ παντρεμένοι, εἶχαν μεγαλύτερες οἰκογένειες.

Ἀλλὰ σκέπτομαι τὴ συμφωνία μὲ τὴ φύση σὲ μιὰ εὐρύτερη ἔννοια ἀπ' αὐτήν. Ξέρουμε ὅτι ἡ κοινωνία εἶναι ὀργανωμένη πάνω στὶς ἀρχὲς τοῦ ἰδιωτικοῦ κέρδους-τόσο καλὰ ὥστε νὰ καταστρέφεται τὸ δημόσιο κέρδος. Αὐτὴ ἡ ὀργάνωση ὁδηγεῖ σὲ δυὸ πράγματα: στὴν παραμόρφωση τῆς ἀνθρωπότητας μὲ τὰ ἀκανόνιστα βιομηχανικὰ συστήματα καὶ στὴν ἐξάντληση τῶν φυσικῶν μέσων. Ἐνα μεγάλο μέρος τῆς ὑλικῆς μας προόδου εἶναι τέτοιο, ποὺ οἱ ἐπόμενες γενιὲς θὰ τὸ πληρώσουν ἀκριβὰ.

Γιὰ ν' ἀναφέρω ἓνα παράδειγμα τώρα, πολὺ ἐπίκαιρο: Ἡ διάβρωση τοῦ ἐδάφους, ποὺ εἶναι ἀποτέλεσμα μιᾶς ἐκμετάλλευσης, ποὺ θὰ ἐδικαιοιογεῖτο σὲ δυὸ γενιές. Κι αὐτὸ γιὰ ἐμπορικὸ κέρδος. Ἄμεσα κέρδη, ποὺ ὁδηγοῦν στὴν ἐρήμωση. Δὲν καταδικάζω μιὰ κοινωνία γιὰ τὴν ὑλικὴ της καταστροφὴ, γιατί αὐτὸ θὰ σήμαινε ὅτι ἡ ὑλικὴ της ἐπιτυχία εἶναι κριτήριο ὑπεροχῆς. Ἐννοῶ μόνο ὅτι μιὰ ἐσφαλμένη στάση ἀπέναντι στὴ φύση, συνεπάγεται ἐσφαλμένη στάση ἀπέναντι στὸ Θεὸ καὶ ὅτι ἡ συνέπεια εἶναι μιὰ ἀναπόφευκτη καταδίκη. Γιὰ ἓνα ἄρκετὰ μεγάλο διάστημα δὲν πιστεύαμε σὲ τίποτε ἄλλο παρὰ μόνο στὶς ἄξιες ποὺ προέρχονταν ἀπὸ ἓνα μηχανοποιημένο, ἐμπορικὸ καὶ ἄστικὸ τρόπο ζωῆς. Ἀλλὰ θὰ ἦταν τόσο καλὸ γιὰ μᾶς νὰ ἔχουμε ἐπίγνωση τῶν συνθηκῶν, μὲ τίς ὁποῖες ὁ Θεὸς μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ζοῦμε πάνω σ' αὐτὸν τὸν πλανήτη. Καὶ χωρὶς νὰ ὠραιοποιοῦμε τὴν ἀπολίτιστη ζωὴ, θὰ μπορούσαμε νὰ γινώμαστε πιὸ ταπεινοί, παρατηρώντας στὶς ὀπισθοδρομικὲς ἢ καὶ ἀρχέγονες κοινωνίες, πῶς ἐμφανίζεται τὸ κοινωνικὸ- θρησκευτικὸ-καλλιτεχνικὸ σύμπλεγμα, καὶ προσπαθώντας νὰ συναγωνιστοῦμε σ' ἓνα ὑψηλότερο ἐπίπεδο.

Ἐχουμε συνηθίσει νὰ θεωροῦμε τελειότητα τὴν πρόοδο. Πρέπει ὅμως νὰ μάθουμε ὅτι ἡ πρόοδος εἶναι μόνο προσπάθεια καὶ πειθαρχία,

Τὰ παιδιὰ τοῦ αἰῶνα μας

(†) π. Ἀλέξανδρος Σμέμαν

Τρίτη, 10 Μαΐου, 1977

Μακρὰ συζήτηση μὲ τοὺς Ν. καὶ ΝΝ. – μακρὰ μαλλιά, χορτοφάγοι, μονίμως ἐρωτευμένοι μὲ τὸν ἑαυτό τους. Γιατί πηγαίνουν στὴν Ἐκκλησία; Μιλοῦν γιὰ «ἐπίπεδα συνείδησης», κ.λ.π. Οὔτε ἓνα γιώτα μετριοφροσύνης, καμία ἀπορία, μόνο βεβαιότητες. Περιφρόνηση γιὰ ὅτιδήποτε δὲν ἀνήκει στὰ ἅμεσα ἐνδιαφέροντά τους. Τοὺς λυπήθηκα τόσο πολύ, τοὺς λυπήθηκα γιὰ τὴν ἐσωτερικὴ τους φτώχεια, τὸ περιορισμένο ὄραμα. ὉΝ. εἶναι καλλιτέχνης. Τὸ σπῆνι του εἶναι γεμάτο ἀπὸ τοὺς πίνακές του. Ἀπογοητευτικοί, προκλητικοί, μονίμως ἀχρείαστοι. Ὁ ἄλλος μελετᾷ κάποια παράξενη μουσική. Συζήτηση γιὰ τὴν ταυτότητα. Δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ διπλώματα καὶ μισθοὺς. Τί ἔχει πάει στραβὰ λοιπόν; Καὶ ποῦ; Τὰ δύο αὐτὰ ἀγόρια εἶναι ἐνδιαφέροντα ἐπειδὴ δὲν εἶναι πρωτότυπα καὶ ἀντικατοπτρίζουν ἐπακριβῶς αὐτὸ ποὺ

ὑπάρχει γύρω μας. Ἡ κλινικὴ διάγνωσή τους θὰ ἦταν πὼς εἶναι «παιδιὰ τοῦ αἰῶνα τούτου». Τὰ χαρακτηριστικά τοῦ «παιδιοῦ τοῦ αἰῶνα τούτου» - ὑπέρμετρος ναρκισσισμός, ἀπασχόληση μὲ τὸν ἑαυτό τους, μὲ τὸ «Ἐγώ», καὶ ἀπόδοση ὑπερβολικῆς σημασίας στὶς ιδέες τους.

Πιστεύουν πὼς αὐτὸς ὁ ἐγωκεντρισμὸς συμπίπτει μὲ τὴν «ἀγάπη», ὅτι ὅλοι οἱ ἄλλοι δὲν ἔχουν πεποιθήσεις, καὶ πὼς οἱ ἴδιοι κατὰ κάποιο τρόπο ἀποτελοῦν τὴν γνήσια θρησκεία.

Ἄρνηση ποὺ προστίθεται σ' ὅλη τὴν ἄγνοια τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς παράδοσης, τῆς συνέχειας, τῆς εὐθύνης, κ.λ.π. Ἄρνηση a priori, ποὺ βασίζεται στὴν περιφρόνηση. Ὁλοκληρωτικὴ ἔλλειψη ἐπιθυμίας ἀκόμη καὶ νὰ προσπαθήσουν νὰ γνωριστοῦν μ' αὐτὸ ποὺ ἀρνοῦνται. Ἄρνηση ποὺ ριζώνει στὴν

—> ὥστε ἡ ὑλικὴ γνώση καὶ δύναμη νὰ κερδίζεται χωρὶς ἀπώλεια πνευματικῆς γνώσης καὶ δύναμης.

Ὁ ἀγώνας γιὰ νὰ ξαναβροῦμε τὴ σχέση ἀνάμεσα στὴ φύση καὶ στὸ Θεὸ καὶ ἡ ἀναγνώριση ὅτι τὰ πιὸ ἀρχέγονα αἰσθήματα εἶναι κάτι ποὺ τὸ ἔχουμε σὰν κληρονομιά, μοῦ φαίνεται πὼς εἶναι ἡ ἐξήγηση καὶ ἡ δικαιολογία τῆς ζωῆς τοῦ D. H. Lawrence ἀλλὰ καὶ ἡ δικαιολογία τῆς τρέλας του. Δὲν χρειάζεται μόνο νὰ μάθουμε νὰ κοιτάζουμε τὸν κόσμο μὲ τὰ μάτια ἐνὸς Μεξικανοῦ ἢ Ἰνδοῦ - καὶ μὲ δυσκολία πιστεύω ὅτι ὁ Lawrence τὸ πέτυχε-

καὶ οὔτε βέβαια μποροῦμε νὰ περιοριστοῦμε σ' αὐτό. Χρειάζεται νὰ ξέρουμε νὰ βλέπουμε τὸν κόσμο ὅπως τὸν ἔβλεπαν οἱ Χριστιανοὶ Πατέρες. Καὶ ὁ λόγος τῆς ἐπιστροφῆς μας στὶς πηγές εἶναι, νὰ μπορέσουμε νὰ ξαναγυρίσουμε μὲ περισσότερες πνευματικὲς γνώσεις στὶς δικές μας θέσεις. Χρειάζεται νὰ ξαναβροῦμε τὴν αἴσθηση τοῦ θρησκευτικοῦ φόβου, γιὰ νὰ τὸν ὑπερνικήσουμε μὲ τὴ θρησκευτικὴ ἐλπίδα.

Μετάφραση: Ἑλένη Τσιγκρῆ
Περιοδικὸν Σύνορο (1964, τ 30)

ύποσυνείδητη βεβαιότητά τους πώς μιὰ τέτοια γνώση θὰ περιορίζε τὴν ἐλευθερία τους, δηλαδή τὸν ναρκισσισμό τους. Αὐτοθαυμασμός, πού γιὰ νὰ πραγματοποιηθεῖ, χρειάζεται τὴν ἐπιλογὴ ψευδο-ἀπολύτων: χορτοφαγία, ἀπόρριψη τῶν διπλωμάτων, τῆς ἴδιας τῆς ιδέας τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ μισθοῦ, κρίση ὅλων ἐκείνων πὺν δὲν ἀναγνωρίζουν τὰ ψευδο-ἀπόλυτά τους. Ἐν συντομίᾳ, αἴσθηση φτηνῆς ὑπεροχῆς.

Ἐπιτελοῦν, γι' αὐθεντία, κάποιο πράγμα ἀπὸ τὸ περιθώριο τῆς βασικῆς παράδοσης, εἴτε τοῦ πολιτισμοῦ εἴτε τῆς θρησκείας. Ἐπιλέγουν κάποια «ὁμορφα μικρὰ βιβλία» (μᾶλλον βιβλίο, ἐπειδὴ δὲν ἔχουν τὴν δύναμη ν' ἀσχοληθοῦν μὲ περισσότερα ἀπὸ ἓνα). «Ὅμορφα» ἐπειδὴ τοὺς ὑπόσχονται ἓνα συντομότερο δρόμο πρὸς τὴν «Ἀλήθεια», τὴν τελείωση, τὴν γνώση, τὴν εὐτυχία. Μιὰ αἴσθηση «ἀποστολῆς» σὲ σχέση μὲ τοὺς γονεῖς πὺν δὲν καταλαβαίνουν, ἂν προστεθεῖ μάλιστα καὶ ἡ ὁλοκληρωτικὴ ἀπουσία συμπόνοιας, ἀγάπης, συμπάθειας, κ.λ.π. «Θέλουμε νὰ τοὺς σώσουμε», δηλαδή «τοὺς ἀγαπᾶμε». Πλήρης πεποίθηση πὺς αὐτὴ ἡ ἐπιτυχία τους εἶναι ἐγγυημένη, πὺς θ' ἀναγνωριστοῦν – καὶ ἀναγνωρίζονται – ὡς καλλιτέχνες, στοχαστές, φορεῖς τῆς σωτηρίας.

Χρῆση λόγων καὶ ἐκφράσεων, πὺν ἐξηγοῦν καὶ δικαιώνουν ὅλα αὐτά, μὲ μερικὰ ἀχώνευτα ψήγματα ψυχολογίας: «ἐπίπεδο συνείδησης», κ.λ.π.

Ὅλα αὐτὰ δημιουργοῦν κάτι πὺν σὲ κάθε περίπτωση παραμένει ἀδιαπέραστο ἀπὸ τὸν Χριστιανισμό, ἀπὸ τὴν βασικὴ του «τριαδικὴ ἐνόραση» - τὴ δημιουργία, τὴν πτώση, τὴ σωτηρία, ἀπὸ τὸ βασικὸ ἱστορικὸ του νόημα. Φυσικά, στὴν πραγματικότητα εἶναι ἓνας ἀντι-Χριστιανισμός, ὡστόσο ἓνας κρυμμένος ἀντι-Χριστιανισμός λόγῳ τῆς διαρκοῦς χρήσης τῆς λέξης «ἀγάπη».

Τώρα ἂν θελήσουμε νὰ τὸ μεταφράσουμε αὐτὸ στὴ γλώσσα τῆς κοινῆς λογικῆς (πὺν συμπίπτει μὲ μιὰ πνευματικὴ ἐκτίμηση), αὐτὸ πὺν ἀναδύεται εἶναι τεμπελιά, ὑπερηφάνεια, αὐταπάτη, αὐτοδικαίωση, ἐγωισμός. Τόσο ἀπλό. Ὁ πολιτισμός μας ὅμως δὲν δέχεται τὴ «γλώσσα τῆς κοινῆς λογικῆς». Φεύγει ἀπὸ κοντὰ της ὅπως ὁ Διάβολος ἀπὸ τὸ λιβάνι! Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ὁδηγεῖ τὴν ἀνθρώπινη ψυχὴ στὸ θάνατο.

Ἡμερολόγιο, ἐκδ. Ἀκρίτας

Ἡ αὐθεντικὴ θρησκευτικὴ κρίση

Ἰωάννου Κορναράκη

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ ἐξέλιξη τῆς ζωῆς τῆς εὐσεβείας εἶναι ἀρκετὲς φορὲς περιπεπεπλεγμένη.

Βέβαια πολλοὶ ἄνθρωποι θρησκεύουν γνήσια, χωρὶς νὰ βιώνουν ἔντονες ἐμπειρίες. Ἡ θρησκευτικότης τοὺς κυλᾷ ἡρεμα, σὰν τὸ ἀπλὸ καὶ εἰρηνικὸ ρυάκι, ποὺ δὲν γνωρίζει τὴν ὀρμητικότητα ἀπειλητικῶν χειμάρρων. Χωρὶς ἐσωτερικὲς ἀντινομίες καὶ διασπάσεις, χωρὶς καταλυτικὲς ἀμφιβολίες, πορεύονται εἰρηνικὰ τὸ δρόμο ποὺ τοὺς ὁδηγεῖ στὴν πνευματικὴ τους ὁλοκλήρωση.

Ὑπάρχουν ὅμως καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἄνθρωποι ποὺ θρησκεύουν συνεχῶς προβληματιζόμενοι. Ἡ συνείδηση τους εἶναι μὲν καθ' ὁλοκληρίαν θρησκευτικὴ ἀλλὰ ἡ ὑπαρξὴ τους συγκλονίζεται ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς κραδασμοὺς ἐσωτερικῶν συγκρούσεων καὶ τὸ πνεῦμα τους ριπίζεται ἀπὸ τὴν καταιγίδα κάποιου ὑπαρξιακοῦ διλήμματος ἢ κάποιας σεισμικῆς ἐμπειρίας.

Στὴν περίπτωσιν αὐτὴ ποὺ ἕνας θρησκευτικὸς ἄνθρωπος δοκιμάζεται ἀπὸ ἐσωτερικὲς συγκρούσεις τίθεται, ἀλήθεια, τὸ ἐρώτημα· τί εἶναι ὑγιὲς στὸν ἄνθρωπο αὐτὸν καὶ τί εἶναι νοσηρό. Ὡς ἄλλοιως, ἂν μπορῇ νὰ δικαιολογεῖται μιὰ πνευματικὴ κρίση στὴ ζωὴ ἐνὸς αὐθεντικοῦ θρησκευτικοῦ ἀνθρώπου.

Στὸ ἐρώτημα αὐτὸ ὑπάρχει ἤδη καταφατικὴ ἀπάντηση, ποὺ προβάλλεται ζωηρὰ σὲ συγκεκριμένες περιπτώσεις μεγάλων μάλιστα μορφῶν τῆς ἀνθρωπότητος. Στὴ ζωὴ μεγάλων προσωπικοτήτων τῆς ἱστορίας τοῦ κόσμου, ἡ βίωσις τῆς θρησκευτικῆς ἀληθείας ἐμφανίζεται ἐξωτερικὰ σὰν μιὰ πολύμορφη ψυχοπνευματικὴ

κρίσις. Ἀρκετοὶ μεγάλοι ἄνθρωποι τοῦ πνεύματος ὁλοκληρώθηκαν ὕστερα ἀπὸ τὴν βίωσιν συνταρακτικῶν κρίσεων κατὰ τὴν πορείαν τῆς θρησκευτικῆς καὶ πνευματικῆς τους ζωῆς. Ἡ θρησκευτικὴ βίωσις ὑπῆρξε στὴν περίπτωσιν τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν ἕνας ἀσταμάτητος κρατήρας ἐνεργοῦ ἡφαιστείου ποὺ μὲ τίς ἐκρήξεις του καὶ τὸ χεῖμαρρο τῆς πύρινης λάβας του ἐφλόγιζε ἐπικίνδυνα τὸ βάθος ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ὑπάρξεώς τους. Ὁ ἱερός Αὐγουστίνος, ὁ Πασκάλ, ὁ Κιργκεγκὼρ καὶ τόσο ἄλλοι «μεγάλοι», ποὺ τὸ μεγαλεῖο τους ὑπῆρξε ἡ ἔκφρασις τοῦ βάθους τῆς θρησκευτικότητός τους, διήλθον πράγματι «διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος». Μὲ μιὰ συνείδηση ἀπόλυτα θρησκευτικὴ, ἀκόμη καὶ στίς ποιοὺς δύσκολες ὥρες τοῦ θρησκευτικοῦ τους ἀκροβατισμοῦ, ἐβίωσαν ὅλες τίς φάσεις μιᾶς αὐθεντικῆς θρησκευτικῆς κρίσεως.

Ἔτσι μπορούμε νὰ εἰποῦμε, ὅτι ἡ αὐθεντικὴ κρίσις οὔτε ἀδυναμία τῆς προσωπικότητος μπορεῖ νὰ εἶναι οὔτε βέβαια δείχνει τὴν ἀποτυχία τοῦ θρησκευτικοῦ ἀνθρώπου νὰ φθάσῃ στὴν ὁλοκλήρωση τῆς πνευματικῆς του ζωῆς. Βεβαιώνει ἀπλῶς ὅτι ἡ αὐθεντικὴ θρησκευτικότης, πολλὰ φορὲς, εἶναι μιὰ ἐξελικτικὴ πορεία ποὺ διέρχεται μέσα ἀπὸ σκληρὲς ἐσωτερικὲς δοκιμασίες, μέσα ἀπὸ ἰσχυρὲς συγκρούσεις καὶ ἐμπειρίες ἀντινομῶν καὶ καταλυτικῶν ἀδυναμιῶν. Κι' ἴσως ἐδῶ θὰ πρέπει νὰ κάνῃ κανεὶς τὴν παρατήρησιν, ὅτι συνήθως εἴμαστε ἢ συναντοῦμε πολὺ λίγους αὐθεντικοὺς χριστιανοὺς γιατί πολλοὶ λίγοι ἄνθρωποι ἀποφασίζουν νὰ βαδίσουν μὲ συνέπεια τὸ δρόμο τοῦ Εὐαγγελίου.

Ὁ δρόμος αὐτός, ὁροθετημένος δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ μὲ ἐξουθενωτικὰς συμπληγάδες,

γίνεται στην αὐθεντική θρησκευτική ζωή ἢ «στενὴ καὶ τεθλιμμένη ὁδός», τὸ μονοπάτι τοῦ μαρτυρίου καὶ τῆς κατάρτας. Ἐτσι ἐκεῖνος ποὺ θέλει νὰ ἀκολουθήσῃ τίμια τὸ μονοπάτι αὐτὸ πρέπει νὰ ὑπομείνῃ τὰ δεινὰ καὶ τὶς ἐμπειρίες τῶν ἐξουθενωτικῶν συμπληγᾶδων τῆς χριστιανικῆς πραγματικότητος. Ἀλλὰ δὲν μπορεῖ ἀσφαλῶς ὁ καθένας, τόσο εὐκόλα, νὰ δεχθῇ νὰ βιώσῃ τὸν ἀστερισμὸ τῶν συγκλονιστικῶν βιωμάτων μιᾶς ἀναγεννητικῆς ἔστω δοκιμασίας ἢ θρησκευτικῆς κρίσεως.

Ἐπειτα συνήθως κυριαρχεῖ μιὰ φευδαισθησία στὸ πνεῦμα πολλῶν «καλῶν χριστιανῶν», ὅτι δηλ. ἀρκεῖ νὰ ἀποδέχεσαι τὴν ιδιότητα τοῦ χριστιανοῦ. Ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα ὅλα εἶναι εὐκόλα. Ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ εἶναι πρωινὸς περίπατος σὲ ἀνοιξιὰτικο περιβόλι. Καὶ ἐφ' ὅσον ἡ σκέψῃ αὐτὴ γίνεται μὲ ὑστεροβουλία ὑπὸ τὸ κράτος μιᾶς παραλυτικῆς ραθυμίας, ἀποτελεῖ ὄχι ἀπλῶς ψευδαισθησία ἀλλὰ παραποίηση τῆς οὐσίας τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ φθάνουμε στὸν φευδοχριστιανὸ ποὺ βέβαια δὲν ἔχει καμμιά οὐσιαστικὴ σχέση μὲ τὸ Εὐαγγέλιο. Γιατί τὸ Εὐαγγέλιο εἶναι τὸ πῦρ ποὺ ἔβαλε στὴ γῆ ὁ Χριστὸς καὶ τὸ πῦρ αὐτὸ καίει καὶ κατακαίει προκειμένου νὰ καθαρίσῃ τὴν ἀνθρωπινὴ ψυχὴ «ὡς χρυσίον ἐν χονευτηρίῳ».

Ἐπομένως αὐτὸς ποὺ εἶναι ἀποφασισμένος νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν νόμιμὴ ὁδὸ τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς, εἶναι ἀποφασισμένος νὰ βίωσῃ τὴν ἐμπειρία τοῦ πυρός τοῦ χονευτηρίου αὐτοῦ. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι γνωρίζει ἐκ τῶν προτέρων ὅτι ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ δὲν εἶναι ἓνας περίπατος «ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς» ἀλλὰ μιὰ πάλη, μιὰ πάλη μὲ τὸ θεό.

Τὴν πάλη αὐτὴ μὲ τὸ θεὸ τὴν ἐκφράζει παραστατικὰ ἡ διήγησις τῆς Γενέσεως ποὺ ὁμιλεῖ γιὰ τὴν νυκτερινὴ πάλη τοῦ Ἰακώβ μὲ τὸ θεό. Ὁ Ἰακώβ, κυνηγημένος ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ του Ἡσαῦ, φεύγει μακριὰ ἀπὸ τὸ σπίτι του γιὰ νὰ ζητήσῃ καταφύγιο καὶ προστασία σὲ συγγενεῖς τῆς μητέρας του. Πρὶν ὅμως φθάσῃ στὸ σπίτι τοῦ θείου του Λάβαν, τὸν συναντᾷ ἡ νύκτα καὶ

ὑποχρεώνεται σὲ ὑπαίθρια διανυκτέρευση. Ἀλλὰ ἡ νύκτα ἐκείνη κάθε ἄλλο παρὰ νύκτα ἀναπαύσεως καὶ ὕπνου ἦταν γιὰ τὸν Ἰακώβ. Γιατί μόλις ἔκλεισε τὰ μάτια του νὰ κοιμηθῇ εὐρίσκεται ἤδη μπλεγμένος σὲ μιὰ φοβερὴ πάλη. Παλεύει μὲ ἓνα ἀντίπαλο πανίσχυρο καὶ ἀκατάβλητο. Οἱ νυκτερινὲς ὥρες τοῦ Ἰακώβ περνοῦν μὲ τὴν ἀγωνία ἐνὸς κινδύνου καὶ μιᾶς καταστροφῆς ὀλοκληρωτικῆς.

Ὁ Ἰακώβ ἀγωνίζεται μέσα στὸ σκοτάδι μὲ δύναμη καὶ μὲ πείσμα. Ἀντιστέκεται μὲ θάρρος καὶ μὲ σιδερένια θέληση νὰ ἐπιβίωσῃ αὐτῆς τῆς ἀναπάντεχης ἀπειλῆς. Νὰ κράτησῃ τουλάχιστον μέχρι τὴν αὐγὴ. Καὶ τὸ καταφέρνει. Ὅταν πλησιάσῃ ἡ αὐγὴ καὶ ὁ φοβερὸς ἀντίπαλος τοῦ Ἰακώβ βλέπει, ὅτι δὲν κερδίζει τὴν πάλη, πλήττει τὸν Ἰακώβ στὸν μηρό. Ἀπὸ τὴν στιγμή αὐτὴ ὁ Ἰακώβ θὰ χωλαίνει, φέροντας ἐπάνω του διὰ βίου τὸ σημάδι τῆς νυκτερινῆς πάλης μὲ τὸ φοβερὸ ἀντίπαλο, ποὺ ζητεῖ τώρα ἀπὸ τὸν Ἰακώβ, τὸ γενναῖο ἀντίπαλό του, νὰ τὸν ἄφῃσῃ νὰ φύγῃ. Ὁ Ἰακώβ ὅμως ποὺ διαισθάνεται ὅτι ἐπάλαψε μὲ ἄγγελον ἢ κάποιον ἄλλο ὄργανο τοῦ Θεοῦ, δὲν ὑποχωρεῖ. Δὲν θὰ σὲ ἀφήσω, τοῦ λέγει, νὰ φύγῃς, ἐὰν δὲν μὲ εὐλόγησῃς. Καὶ ποιὸ εἶναι τὸ ὄνομά σου, ἐρωτᾷ τὸν Ἰακώβ ὁ ἀντίπαλός του. Ἰακώβ, μὲ λένε, ἀπαντᾷ ἐκεῖνος. Στὸ ἐξῆς λοιπὸν δὲν θὰ σὲ λένε Ἰακώβ ἀλλὰ Ἰσραὴλ ποὺ σημαίνει δυνατός. Γιατί ἀφοῦ φάνηκες δυνατὸς στὴν πάλη σου μὲ τὸν Θεό, θὰ εἶσαι δυνατὸς καὶ μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Κι' ὁ Ἰακώβ, ποὺ δὲν εἶχε μάθει τὸ ὄνομα τοῦ ἀντιπάλου, εὐρῆκε τὴν εὐκαιρία νὰ τὸ ἀκούσῃ. Γι' αὐτὸ ἐκπληκτος ἐρωτᾷ, ποιὸ εἶναι λοιπὸν τὸ ὄνομά σου; Ἀλλὰ ἡ ἀπάντησις τοῦ ἀντιπάλου ἦταν μιὰ εὐλογία ποὺ μόνο ὁ Θεὸς μπορεῖ νὰ δώσῃ. Ἐτσι κατάλαβε ὁ Ἰακώβ ὅτι ὅλη τὴν νύκτα ἐπάλεψε μὲ τὸ Θεό.

Αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ γεγονὸς τῆς πάλης τοῦ Ἰακώβ μὲ τὸ Θεὸ «σῶμα πρὸς σῶμα» παρουσιάζει παραστατικὰ τὴν βασικὴ πορεία τῆς θρησκευτικῆς κρίσεως στὴν περίπτωσι πολλῶν ἀνθρώπων. Σ' αὐτὴ δηλαδὴ τὴν περίπτωσι ποὺ ἡ θρησκευτικότης ἐκφράζεται σὰν σειρὰ ψυχοπνευματικῶν κρίσεων δὲν πρόκειται

περι νοσηροῦ ψυχικοῦ γεγονότος, ἀλλὰ περι φυσιολογικῆς ἐξελίξεως τοῦ θρησκευτικοῦ βιώματος. Ὁ Θεός, πρὶν χρησιμοποίησης μάλιστα ἓνα πνευματικὸ ἄνθρωπο στὸ ἔργο του, τὸν ἐξουθενώνει μὲ ἐμπειρίες ταραχῶδους θρησκευτικῆς ζωῆς. Παλεύει μαζί του. Τὸν ἀποδυναμώνει. Τὸν κάνει νὰ φαίνεται σὰν νεκρός.

Ἄς θυμηθοῦμε, ἀλήθεια, τὸν Ἀπόστολο τῶν Ἑθνῶν Παῦλο στὴν πορεία πρὸς τὴν Δαμασκό. Κεραυνοβολημένος ὁ Παῦλος ἀπὸ τὴν ἐμφάνιση τοῦ Κυρίου καὶ τὴν φοβερὴ φωνή· «Σαούλ, Σαούλ, τί μὲ διώκεις;», πίπτει στὴ γῆ καὶ ὅταν σηκώνεται οὔτε βλέπει οὔτε ἔχει τὴν δύναμη νὰ βαδίσῃ ἢ νὰ ὁμιλήσῃ· «καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν» (Πραξ. 9, 1-9). Ὁ φοβερός καὶ δυναμικὸς Σαούλ χειραγωγεῖται ἀπὸ ἄλλους καὶ περιθάλπεται. Γίνεται πράγματι μηδέν. Εἶναι σὰν νὰ μὴ ὑπάρχῃ. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἔσχατο ὄριο τῆς αὐθεντικῆς θρησκευτικῆς κρίσεως. Ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα μὲ τίς νέες δυνάμεις ποὺ θὰ τοῦ δώσῃ ὁ Θεὸς θὰ γίνῃ Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν, ὁ Πρῶτος μετὰ τὸν ἓνα.

Ἡ θρησκευτικὴ κρίση λοιπὸν ἀδελφώνει μιὰ καταστροφή καὶ μιὰ νέα δημιουργία. Καταλύει ἓνα ὁλόκληρο κόσμον καὶ δημιουργεῖ συγχρόνως ἓνα καινούργιο. Ἡ πίκρα, ἡ ἀγωνία, ὁ φόβος, ἡ καταστροφή, τὰ συντρίμια, τὰ ἐρείπια καὶ κάθε ἄλλο ἀρνητικὸ στοιχεῖο ἀποτελεῖ καὶ περιεχόμενο τῆς ὑγιoῦς θρησκευτικῆς κρίσεως. Καὶ ἀκριβῶς αὐτὴ ἡ βασικὴ ἀλήθεια τῆς αὐθεντικῆς θρησκευτικῆς ζωῆς εἶναι μιὰ χρήσιμη ὑπόμνηση σ' αὐτοὺς ποὺ πτοοῦνται καὶ ταλαντεύονται μπροστὰ σὲ μιὰ θρησκευτικὴ ἀγωνία, σ' ἓνα θρησκευτικὸ προβληματισμό.

Ἄλλ' ἐπίσης εἶναι μιὰ πληροφορία χρήσιμη σ' αὐτοὺς ποὺ νομίζουν ὅτι κάθε θρησκευτικὴ κρίση εἶναι κι' ἓνα νοσηρὸ ψυχοπνευματικὸ γεγονός. Τὸ αὐθεντικὸ θρησκευτικὸ βίωμα ζευγαρώνει δημιουργικὰ τὸ καταλυτικὸ στοιχεῖο τῆς ζωῆς καὶ τὸ ἀνανεωτικὸ, μὲ δυὸ λόγια: τὴ ζωὴ καὶ τὸ θάνατο! Γι' αὐτὸ τὸ λόγο μιὰ αὐθεντικὴ θρησκευτικὴ κρίση εἶναι ἓνα γόνιμο πνευματικὸ γεγονός. Μιὰ παρουσία «καινῆς κτίσεως»!

Ἡ ψυχοθεραπεία δὲν πρέπει νὰ θέτῃ τὸ χέρι της σὲ θρησκευτικὰς κρίσεις ποὺ ἀνανεώνουν τὴν προσωπικότητα. Γιατί κάθε θρησκευτικὴ κρίση δὲν εἶναι ὅπωςδήποτε ἓνα νοσηρὸ γεγονός. Ἡ ἀπορία τοῦ Caruso εἶναι εὐλόγη, ὅταν τὴν διατυπώνῃ μὲ τὰ λόγια αὐτά. «Δὲν τρομάζει ἄρα γε κανεῖς, ἀναλογιζόμενος τὸ τί θὰ εἶχε συμβῇ, ἐὰν ἡ ἀνησυχία τοῦ Αὐγουστίνου, ἡ ἀγωνία τοῦ Πασκάλ ἢ ἡ κατάθλιψη τοῦ Κιργκεγκὼρ εἶχε ἀποβληθῇ διὰ τῆς ψυχοθεραπείας»;

Μὲ τὴν ἀπορία αὐτὴ ὁ Caruso θέτει τὸ πρόβλημα τοῦ νοήματος τῆς ψυχικῆς υγείας. Ποιὸ εἶναι ἄρα γε τὸ ἀληθινὸ νόημα τῆς ψυχικῆς υγείας. Τὸ αἶσθημα μιᾶς βιολογικῆς πληρότητος καὶ μιᾶς συναισθηματικῆς ισορροπίας ἢ τὸ φρόνημα μιᾶς μαχητικῆς ὑπαρξιακῆς προσηλώσεως στὶς ἀξίες τῆς ζωῆς; Ἡ αὐθεντικὴ θρησκευτικὴ κρίση, ἀκόμη καὶ στὴν ἀποκορύφωση τοῦ συγκλονισμοῦ ποὺ προκαλεῖ, εἶναι ἔκφραση τῆς ἀληθινῆς ψυχικῆς υγείας. Γιατί αὐτὸ σημαίνει τρανὴ ἀπόδειξη τῆς δυνάμεως τοῦ πνεύματος, δηλ. τῆς αὐθεντικῆς υγείας τοῦ πνεύματος. Κάθε δοκιμαζόμενος θρησκευτικὸς ἄνθρωπος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. «Ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατὸς εἰμι» (Β' Κορ. 12,10)!

Αἱμοδοσία

Τὴν Κυριακὴ 14 Νοεμβρίου, ἀπὸ 10π.μ. ἕως 12π.μ. θὰ διεξαχθεῖ αἱμοδοσία στὸν ναὸ τῆς Ἁγίας Ζώνης. Παρακαλοῦνται οἱ ἐκ πεποιθήσεως ἐθελοντὲς αἱμοδότες νὰ προσέλθουν.

Ανάσταση

Κλάους Μπέργκερ

Κάποτε στην “άγκαλιά” μιᾶς μητέρας ἔγινε ἡ σύλληψη διδύμων ἀγοριῶν. Οἱ βδομάδες περνοῦσαν, τὰ ἀγόρια ἀναπτύσσονταν. Ὁριμάζοντας ὁ νοῦς, μεγάλωνε ἡ χαρά, ἡ ἀγαλλίαση.

- Πές, δὲν εἶναι ἡ σύλληψή μας κάτι τὸ μεγαλειώδες; Δὲν εἶναι ὑπέροχο πὺν ζοῦμε;

Τὰ δίδυμα ἄρχισαν νὰ ἀνακαλύπτουν τὸν κόσμον τους. Ὅταν βρῆκαν τὸ «λουρί» πὺν τοὺς ἔνωνε μὲ τὴ μητέρα τους καὶ ἔπαιρναν τὴν τροφή, τραγουδοῦσαν χαρούμενα:

- Εἶναι μεγάλη ἡ ἀγάπη τῆς μητέρας μας, πὺν μοιράζεται τὴ ζωὴ της μὲ μᾶς!

Ὅμως ὅταν οἱ βδομάδες πὺν περνοῦσαν ἔγιναν μῆνες, ξαφνικὰ κατάλαβαν πόσο πολὺ εἶχαν ἀλλάξει.

- Τί σημαίνει πάλι τοῦτο; ρώτησε ὁ ἕνας.

- Σημαίνει πὺς ἡ παραμονὴ μας στὸν κόσμον αὐτὸ τελειώνει σύντομα.

- Ὅμως ἐγὼ δὲ θέλω νὰ φύγω ἀπὸ ἐδῶ. Θέλω νὰ μείνω γιὰ πάντα ἐδῶ. Ἀπάντησε ὁ ἕνας.

- Δὲν ἔχουμε ἄλλη ἐπιλογή, ἀποκρίθηκε ὁ ἄλλος. Ἴσως ὅμως μετὰ τὴ γέννηση νὰ ὑπάρχει μιὰ ζωὴ.

- Μὰ πὺς μπορεῖ νὰ γίνεῖ αὐτό; Ρώτησε μὲ ἀμφιβολία ὁ πρῶτος. Πὺς μποροῦμε νὰ

ζήσουμε χωρὶς τὸν ὀμφάλιο λῶρον, πὺς θὰ τὸν χάσουμε; Πάρα πολλοὶ ἄλλοι ἐγκατέλειψαν τὴν ἀγκαλιὰ αὐτὴ, πρὶν ἀπὸ ἐμᾶς. Ὅμως κανένας δὲν ἐπέστρεψε νὰ μᾶς πεῖ ὅτι ὑπάρχει μιὰ ζωὴ μετὰ τὴ γέννα. Ὅχι, ὅχι ἡ γέννα εἶναι τὸ τέλος.

Ἔτσι ὁ ἕνας ἐκ τῶν δύο ἔπεσε σὲ βαθιὰ θλίψη καὶ ἔλεγε:

- Ἐὰν ἡ σύλληψη ὀλοκληρώνεται μὲ τὴ γέννηση, ποιὸ τὸ νόημα τῆς ζωῆς ἐδῶ μέσα στὴν ἀγκαλιὰ; Δὲν ὑπάρχει νόημα! Μήπως δὲν ὑπάρχει οὔτε μητέρα πίσω ἀπὸ ὅλα αὐτά;

- Μὰ πρέπει νὰ ὑπάρχει αὐτὴ. Διαμαρτυρήθηκε ὁ ἄλλος. Πὺς ἀλλιῶς ἤλθαμε ἐδῶ; Καὶ πὺς μπορέσαμε νὰ ἐπιβιώσουμε;

- Ἐχεις δεῖ ποτὲ τὴ μητέρα μας; Ρώτησε ὁ ἕνας. Μήπως ζεῖ μόνο στὴ φαντασία μας! Τὴ δημιουργήσαμε ὥστε νὰ κατανοήσουμε καλύτερα τὴ ζωὴ μας!

Ἔτσι περνοῦσαν οἱ τελευταῖες μέρες στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μητέρας, γεμάτες ἐρωτήματα, ἀλλὰ καὶ φόβο.

Τέλος ἦλθε ἡ στιγμή τῆς γέννησης. Μόλις τὰ δίδυμα ἐγκατέλειψαν τὸν κόσμον τους, ἄνοιξαν τὰ μάτια τους. Τσίριζαν. Αὐτὸ πὺν ἔβλεπαν, ξεπερνοῦσε τὰ πιὸ τολμηρὰ ὄνειρά τους.

“ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ”

Περιοδικὴ ἔκδοση Ι.Ν. Ἀγ.Ζώνης ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐκδότης: Ι.Ν. Ἀγ.Ζώνης • www.agiazoni.gr

Ὑπεύθυνος: Ἀρχιμ. Ἀνθιμος Ἡλιοπούλος

Ἀγίας Ζώνης 27Α, ΑΘΗΝΑ 11352 • τηλ.: 210 8674250

Νοέμβριος 2010, Ἀριθ. Φυλ. 20

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΔΕΚΤΕΣ

Στοιχειοθεσία: “Ἀγία Ζώνη”

Τυπογραφικὴ Παραγωγή: ΛΥΧΝΙΑ, ΥΙΟΙ Θ. ΒΓΟΝΤΖΑ Α.Ε.

Ἀνδραβίδας 7, 13671 Χαμόμυλο ΑΧΑΡΝΩΝ • τηλ.: 210 3410436

Λόγος ἐν χάριτι, ἅλατι ἡρτυμένος

Μητροπολίτου Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς Νικολάου

Φεβρουάριος τοῦ 1988. Στίς Καρυές κάνει ἀρκετό κρύο. Ἦχει σημαντικό ὑψόμετρο· ἔχει καὶ ὑγρασία πού δυσκολεύει τὰ πράγματα. Σήμερα ὅμως εἶναι ξερός ὁ καιρός. Ἦχει κι ἓνα ἀεράκι πού ἂν εἶσαι καλά ντυμένος τό ἀπολαμβάνεις. Εἶναι ἀπόγευμα. Μόλις ἔπεσε ὁ ἥλιος πίσω ἀπό τό βουνό. Προχωροῦμε στό μονοπάτι μαζί μέ τόν π. Παῖσιο. Στόν δρόμο συναντοῦμε τόν π. Καλλίνικο ἀπό τή Σκήτη τοῦ Κουτλουμουσίου.

Φθάνουμε στό ξύλινο γεφυράκι του. Γύρω μας φουντουκιές γυμνές χωρίς φύλλα. Μόνο κλαδιά.

«Μπά, ποιός ἔφερε μανταρίνια;», ρωτᾷ ἑκπληκτος ὁ π. Παῖσιος.

Στό βάθος, σέ ἀπόσταση μεγαλύτερη ἀπό ἐξήντα μέτρα, διακρίνεται ἡ πόρτα τῆς αὐλῆς του καὶ κάτι πού ροδίζει στή βάση της, ἴσως νά ᾖαι χρώματος πορτοκαλί. Ἡ ἀπόσταση δέν ἀφήνει περιθώρια γιά περισσότερες λεπτομέρειες.

Σέ λίγη ὥρα πλησιάζουμε. Πράγματι, βλέπουμε μιὰ μεγάλη σακούλα διαφανῆ, πορτοκαλί χρώματος, γεμάτη μανταρίνια. Ποῦ τὰ εἶδε ὁ ἄνθρωπος! Πῶς διέκρινε ὅτι εἶναι μανταρίνια καὶ ὄχι πορτοκάλια! Ἀφοῦ δέ καὶ ἡ σακούλα εἶναι πορτοκαλί, θά μπορούσε νά περιεῖχε καὶ μήλα.

«Πῶς μ' ἀρέσουν τὰ μανταρίνια!», λέει μέ ἐμφανῶς προσποιητή λαιμαργία, ὁ γέροντας. «Θά κρατήσω γιά τόν ἑαυτό μου τρία... Καλύτερα, ἅς τὰ κάνω πέντε... Μιὰ πού βρῆκα τήν εὐκαιρία, θά πάρω ἐπτά», λέει μέ ἓνα πολύ χαριτωμένο χαμόγελο καὶ σταματᾷ.

«Πάρε τὰ ὑπόλοιπα, π. Καλλίνικε, καὶ

πήγαινέ τα ἀπέναντι στόν γερο-Ἰωσήφ».

Ὁ γερο-Ἰωσήφ ἦταν ἓνα γεροντάκι στήν Κουτλουμουσιανή Σκήτη, 103 ἐτῶν, πού ὅμως καθημερινά καλλιεργοῦσε τόν κήπο του.

Ὁ π. Καλλίνικος ἔβαλε σχῆμα, ζήτησε εὐλογία καὶ ἔφυγε. Ἐμεῖς μέ τόν π. Παῖσιο μπήκαμε στό καλυβάκι του. Καθίσαμε στό ἓνα κελλί καὶ μοῦ ζήτησε νά τοῦ διαβάσω κάτι χειρόγραφα κείμενά του.

Πέρασαν περίπου εἴκοσι λεπτά καὶ χτυπάει τό σίδερο τῆς αὐλόπορτας. Κάποιοι ἦλθαν γιά νά τόν συναντήσουν.

«Νά ἀνοίξω, γέροντα;», ρωτῶ.

«Ἄσε καλύτερα. Ἄν εἶναι περίεργοι θά φύγουν. Ἄν εἶναι πονεμένοι ἢ διψασμένοι θά ἐπιμείνουν».

Συνεχίζουμε τήν ἀνάγνωση. Σέ λίγα λεπτά ξαναχτυπάει τό σίδερο.

«Τί κάνουμε τώρα, γέροντα;». Ξαναρωτῶ.

Στό παράθυρό του, ἀντί κουρτίνας κρεμόταν ἓνα κομμάτι ἀπό σεντόνι.

«Κοίτα λοξά, νά μήν σέ δοῦν καὶ δές πόσοι εἶναι», μοῦ λέγει.

«Δέν μπορῶ νά τοῦς μετρήσω, δέν φαίνονται», ἀπαντῶ.

«Καλά, δέν ξέρεις οὔτε ἀριθμητική; Τί ἔκανες τόσα χρόνια στήν Ἀμερική; Ἄς περιμένουμε, αὐτοί θά ξαναχτυπήσουν».

Πράγματι, σέ λίγα λεπτά, χτυπούν για τρίτη φορά.

«Τώρα θά προσπαθήσω ἐγώ νά τούς μετρήσω. Μπορεῖ νά μήν τέλειωσα τό Δημοτικό, ἀλλά θά τά καταφέρω», μοῦ λέγει.

Σηκώνεται καί ἀνοίγει τήν πόρτα τῆς καλύβας.

«Τί πάθατε. παλικάρια, τέτοια ὥρα; Τί ἤλθατε νά κάνετε;».

«Πάτερ, θέλουμε λίγο νά σᾶς δοῦμε. Γίνεται;».

«Νά μέ δεῖτε γίνεται. Ἀλλά τί θά βροῦμε νά σᾶς κεράσουμε. Πόσοι εἶστε; Γιά νά σᾶς μετρήσω ἕνα, δύο... ἐπτά. Γιά νά δῶ τί θά βροῦμε στό μαγαζί, τέτοια ὥρα».

Μπαίνει μέσα καί ἐπιστρέφει μέ τά ἐπτά μανταρίνια.

Τί φοβερός ἄνθρωπος, σκέπτομαι ἐκπληκτος ἀπό μέσα. Ποῦ τό ἤξερε καί κράτησε τά μανταρίνια ! Τό προγνώριζε; Τόν φώτισε ὁ Θεός χωρίς αὐτός νά τό συνειδητοποιεῖ;

«Ἀπό ποῦ ἔρχεσθε, παλικάρια;», ρωτάει μέ ἐνδιαφέρον.

«Εἴμαστε ἀπό τήν Ἀθήνα. Καί ὁ Bruce μέ τόν John ἀπό τήν Ἀμερική».

«Ἀπό τήν Ἀμερική; Μά ἄν τούς κεράσουμε ἕνα μανταρίνι, αὐτοί θά μᾶς ρεζιλέψουν σέ ὅλο τόν κόσμο. Γιά νά βροῦμε κάτι Ἀμερικάνικο στό... supermarket».

Ξαναμπαίνει μέσα καί ἐπιστρέφει μέ ἕνα πακέτο ἀμερικάνικα μπισκότα καί ἕνα κουτί ξηρούς καρπούς διαφόρων εἰδῶν Planters, τῆς πύ φημισμένης δηλαδή μάρκας στήν Ἀμερική. Ἐκπληκτοί αὐτοί ἐκφράζουν τόν θαυμασμό καί τόν ἐντυπωσιασμό τους.

«Πάτερ, τί συμβολίζει τό τάλαντο πού χτυπούν στά μοναστήρια;», ρωτάει δειλά ὁ ἕνας.

«Δέν ξέρω τί συμβολίζει. Οὔτε καί ἔχει καμιά σημασία. Αὐτό πού ἔχει ἄξια δέν εἶναι νά χτυπάει κάνεις τό τάλαντο τοῦ μοναστηρίου, ἀλλά νά πολλαπλασιάζει τό τάλαντο τοῦ Θεοῦ. Ἀκοῦστε, παιδιά! Ἐπειδή ἡ ὥρα πέρασε, πρέπει νά πηγαίνετε. Ἕνα μόνο νά πῶ: τό πρόβλημα μέ τούς Ἀμερικάνους εἶναι ὅτι στά Ἀγγλικά τό “ἐγώ” γράφεται πάντοτε μέ κεφαλαῖο, ἐνῶ ἐμεῖς στήν Ἑλλάδα τό γράφουμε πότε-πότε καί μέ μικρό».

Γέλασαν μέ τή χαριτωμένη παρατήρηση καί ρωτοῦν οἱ Ἀμερικάνοι:

«Αὐτό τί σημαίνει; Ἐμεῖς τί πρέπει νά κάνουμε;».

«Νά διαγράψετε τό “ἐγώ” ἀπό τό λεξιλόγιό σας, παιδιά. Ὁ ἐγωισμός εἶναι ὁ μέγας μας ἐχθρός. Αὐτόν πρέπει νά πολεμήσουμε ὅλοι ἀνεξαιρέτως»

Ἡ ἀγιότητα ἔχει μιὰ εὐγένεια, μιὰ λεπτότητα, μιὰ χάρη πάνω της. Δέν εἶπε σοφίες οὔτε θεολογίες οὔτε ἔκανε ἐντυπωσιακές ἀποκαλύψεις. Γέμισε ὅμως ὅλων τήν καρδιά. Προνόησε διακριτικά, κάλυψε τό χάρισμά του, εὐγενικά κέρασε τούς ἐπισκέπτες του, ὁμορφα πρωτοτύπησε μέ τόν τρόπο του, οἰκοδόμησε μέ τόν λόγο του, ἀνέπαυσε μέ τήν παρουσία του. Χωρίς νά προσπαθεῖ νά πείσει γιά κάτι κανέναν, πείθει γιά τά πύο μεγάλα ὅλους. Δίπλα του φωτίζεσαι, χαίρεσαι, ἀναπαύεσαι. Αἰσθάνεσαι σάν τή Μαρία «παρά τούς πόδας τοῦ Ἰησοῦ». Σάν τούς ἀποστόλους στό ὄρος τῆς θείας Μεταμορφώσεως -δέν θέλεις νά ξεκολλήσεις μέ τίποτα.

Φωνή αὐρας λεπτῆς,
Ἐκδόσεις Ἐν πλῶ

Μαμά μου, μὴν ξεχνᾶς

Roudolf Draikors

1. Μὴ μὲ παραχαϊδεύεις. Ξέρω πολὺ καλὰ πὼς δὲν πρέπει νὰ μοῦ δίνεις πάντα ὅ,τι σοῦ ζητῶ. Σὲ δοκιμάζω μονάχα γιὰ νὰ δῶ.

2. Μὴ διστάζεις νὰ εἶσαι σταθερὴ μαζί μου. Τὸ προτιμῶ. Μὲ κάνεις νὰ νιώθω περισσότερη σιγουριά.

3. Μὴ μὲ κάνεις νὰ νιώθω μικρότερος ἀπ' ὅ,τι εἶμαι. Αὐτὸ μὲ σπρώχνει νὰ παριστάνω καμιὰ φορὰ τὸν σπουδαῖο.

4. Μὴ μοῦ κάνεις παρατηρήσεις μπροστὰ στὸν κόσμο ἂν μπορεῖς. Θὰ προσέξω περισσότερο αὐτὰ ποὺ θὰ μοῦ πεῖς, ἂν μοῦ μιλήσεις ἥρεμα μιὰ στιγμὴ ποὺ θὰ εἴμαστε οἱ δύο μας

5. Μὴ μοῦ δημιουργεῖς τὸ αἶσθημα πὼς τὰ λάθη μου εἶναι ἁμαρτήματα. Μπερδεύονται ἔτσι μέσα μου ὅλες οἱ ἄξιες ποὺ ἔχω μάθει ν' ἀναγνωρίζω.

6. Μὴν ἀναστατώνεσαι τόσο ὅταν σοῦ λέω «δὲ σὲ χωνεύω». Δὲν ἀπευθύνομαι σὲ σένα ἀλλὰ στὴ δύναμη ποὺ ἔχεις νὰ μοῦ ἐναντιώνεσαι.

7. Μὴ μὲ προστατεύεις πάντα ἀπ' τὶς συνέπειες. Χρειάζεται καμιὰ φορὰ νὰ πάθω γιὰ νὰ μάθω.

8. Μὴ δίνεις μεγάλη σημασία στὶς μικροαδιαθεσίες μου. Καμιὰ φορὰ δημιουργοῦνται ἴσα - ἴσα γιὰ νὰ κερδίσω τὴν προσοχὴ ποὺ ζητοῦσα.

9. Μὴ μοῦ κάνεις συνεχῶς παρατηρήσεις. Γιατί τότε θὰ χρειαστεῖ νὰ προστατέψω τὸν ἑαυτό μου κάνοντας τὸν κουφό.

10. Μὴ μοῦ δίνεις ἐπιπόλαιες ὑποσχέσεις.

Νιώθω πολὺ περὶφρονημένος ὅταν δὲν τὶς κρατᾶς.

11. Μὴν ὑπερτιμᾶς τὴν τιμιότητά μου. Συχνὰ οἱ ἀπειλές σου μὲ σπρώχνουν στὴν ψευτιά.

12. Μὴν πέφτεις σὲ ἀντιφάσεις. Μὲ μπερδεύεις ἔτσι ἀφάνταστα καὶ μὲ κάνεις νὰ χάνω τὴν πίστη μου σ' ἐσένα.

13. Μὴ μὲ ἀγνοεῖς ὅταν σοῦ κάνω ἐρωτήσεις. Ἄν κάνεις κάτι τέτοιο, θὰ ἀνακαλύψεις πὼς θ' ἀρχίσω νὰ παίρνω τὶς πληροφορίες μου ἀπὸ ἄλλες πηγές.

14. Μὴν προσπαθεῖς νὰ μὲ κάνεις νὰ πιστέψω πὼς εἶσαι τέλεια ἢ ἀλάνθαστη. Εἶναι σὸκ γιὰ μένα ὅταν ἀνακαλύπτω πὼς δὲν εἶσαι οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο.

15. Μὴ διανοηθεῖς ποτὲ πὼς θὰ πέσει ἡ ὑπόληψή σου ἂν μοῦ ζητήσεις συγγνώμη. Μιὰ τίμια ἀναγνώριση ἐνὸς λάθους σου μοῦ δημιουργεῖ πολὺ θερμὰ αἰσθήματα ἀπέναντί σου.

16. Μὴν ξεχνᾶς πὼς μοῦ ἀρέσει νὰ πειραματίζομαι! Χωρὶς αὐτὸ δὲ μπορῶ νὰ ζήσω. Σὲ παρακαλῶ παραδέξου το.

17. Μὴν ξεχνᾶς πόσο γρήγορα μεγαλώνω. Θὰ πρέπει νὰ σοῦ εἶναι δύσκολο νὰ κρατήσεις τὸ ἴδιο βῆμα μὲ μένα, ἀλλὰ προσπάθησε σὲ παρακαλῶ.

18. Μὴν ξεχνᾶς πὼς δὲ θὰ μπορέσω ν' ἀναπτυχθῶ χωρὶς πολὺ κατανόηση καὶ ἀγάπη. Αὐτὸ ὅμως δὲ χρειάζεται νὰ στὸ πῶ, ἔτσι δὲν εἶναι;